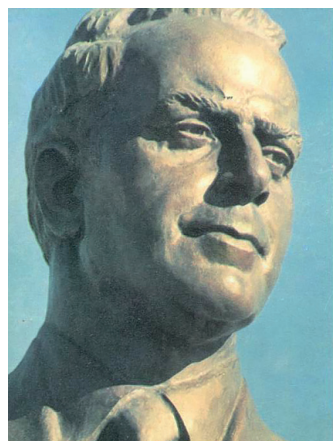

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

29 avqust
2025-ci il,
cümə
№ 153 (6980)
Qiyməti
60 qəpik

Regiondakı güc balansı Azərbaycanın xeyrinədir!

Prezidentdən sərt mesaj:
Ərazi bütövlüyümüz bir daha şübhə altına qoyularsa...

Bax səh. 3

Bariş layihəsi...

Bax səh. 3

Qitələri birləşdirən dəhliz...

Bax səh. 2

Aİ Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunmuş sülhü dəstəkləyir

Bax səh. 3

Rusiyanın
izahı olmayan
davranışları

Bax səh. 4

Bakı-Tehran
münasibətlərində
yeni fərsətlər

Bax səh. 4

Yeni dördillik
inkışaf
hədəfləri

Bax səh. 5

Milli
adətlərimizin
yaşadılması...

Bax səh. 6

Macarıstan
məhkəmədə
iddia qaldırır

Bax səh. 7

400 min
evin
sənədləşməsi
mümkün
olsa da...

Bax səh. 6

Polşa-Ukrayna münasibətlərində
GƏRGİNLİK

Bax səh. 7

Qitələri birləşdirən dəhliz...

İlham Əliyev: İstəyirik ki, Şərqdən Qərbə, Şimaldan Cənuba dəhlizlər Azərbaycandan keçsin

44 günlük müharibə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpası ilə yanaşı beynəlxalq hüququn və ədalətin təcəssümünə çevrildi. İl-lərlə icra edilməyən BMT TŞ qətnə-mələri ölkəmiz tərəfindən həyata ke-çirildi - paralel olaraq 30 ildən artıq blokadada qalan Naxçıvanla Azərbay-can arasında quru yolunun açılması perspektivi ortaya çıxdı. Azərbaycan

tərəfindən irəli sürülən bu tarixi təşə-büs bir çox mənalarda yüksək divi-dend vəd edir:

- Vurgulandığı kimi, Naxçıvanla Azərbaycan arasında quru yolu açıla-caq və bu da gediş-gəlişin daha rahat şəkildə həyata keçməsinə şərait yara-dacaq;

- Ermənistanın dalan dövlət statu-sundan çıxmasını, məhz bu yol vasitə-

silə Şərq-Qərb kontentinə fəal şəkildə qoşulmasını təmin edəcək;

- Qlobal cəhətlər üzrə hərəkət in-tensivliyini və dinamikasını artıracaq;

- Regional əməkdaşlığın inkişafı üçün zəmin yaradacaq.

Beləliklə, Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) layihəsi həm regional, həm də global mənada böyük üstün-lüklər formalaşdıracaq.

Biz 2020-ci il noyabrın 10-da, sadəcə, sərhədimizdə dayandıq, bu yolu zorla ələ keçirmədik, amma Ermənistanla bildirdik ki, onlar Naxçıvanla əlaqəmizi kəsə bilməzlər. Təxminən beş il ərzində bu əlaqə xətləri ilə bağlı onlarla danışıqlar apardıq. Bu müddət ərzində Naxçıvanla birləşmək üçün Ermənistan sərhədində dəmir yolu tikməyə və magistral yollar salmağa başladıq. Magistral yol layihələrinin, eləcə də dəmir yolunun ola bilsin gələn il hazır olacağını gözləyirik

Tarixi həqiqət və ədalət...

Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) layi-həsi ilk növbədə Azərbaycan xalqının öz torpağına rahat gediş-gəlişinə imkan ya-radacaq. Cəmi 100 il öncə parçalanan və Qərb hissəsi SSRİ tərəfindən Ermə-nistana verilən Zəngəzur 30 ildir ki, Naxçıvan yolu üstündə bağlı qapıya çev-rilib. Azərbaycanın II Qarabağ mühari-bəsindəki qələbəsi bu bağlı qapının açıl-masına, ədalətin bərpasına yol açdı. Pre-zident İlham Əliyev Sudiyyə Ərəbista-nının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsə-

həbəsində bildirib ki, 1920-ci ilin aprelində rus ordusu Azərbaycana daxil olaraq onu işğal edib. Cəmi

bir neçə ay sonra - həmin ilin noyabrın-da sovet Rusiyası hökuməti qərar qəbul etdi ki, Zəngəzuru - bizim “Qərbi Zən-gəzur” adlandırdığımız ərazini Azərbay-candan alıb Ermənistanla versin. Bununla da Azərbaycan iki yerə bölündü: əsas hissə və Naxçıvan. Qərbi Zəngəzur isə onların arasında qaldı: “Sovet dövründə bu, problem deyildi, çünki sərhədlər yox idi, müharibə də yox idi. İnsanlar avto-mobillə və ya dəmir yolu ilə Azərbayca-nın əsas hissəsindən Naxçıvana sərbəst şəkildə gedə bilirdilər. Amma Ermənis-tan Azərbaycana qarşı təcavüzə başla-yandan sonra bu əlaqə xəttini kəsdi. Er-mənilər dəhlizi bağladılar. Bu gün Nax-çıvana getmək üçün ya təyyarə ilə uçmalıyıq, ya da avtobus və ya avtomobillə İran əra-zisindən keçməliyik. Yaxud daha uzun marşrutla - Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçərək Naxçıvana daxil olmalıyıq”.

Bu isə həqiqətdən böyük narahatlıqlar yaradır - bəlgədə yeni siyasi situasiya formalaşdırın Azərbaycan bu çətinliyin həlli ilə bağlı ümikal təşəbbüs irəli sürdü. Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) bu problemin aradan qalxması üçün real addım-dır.

“Prezident Tramp və onun ko-mandası prosesə cəlb olunduq-da, vasitəçilik etmək istəyəndə biz onlara belə mesaj verdik: Zəngəzur dəhlizi fəaliyyətə baş-lamalı və təhlükəsiz olmalıdır, yəni, Azərbaycan vətəndaşları bu 40 kilometrədən çox məsafə-ni təhlükəsiz keçə bilməlidirlər, güclü təhlükəsizlik zəmanətləri olmalıdır. Beynəlxalq təhlükə-sizlik zəmanətləri təmin edil-məlidir. Yalnız Ermənistanın verdiyi zəmanətlər kifayət deyil. Tramp administrasiyası bu qə-nuni narahatlığı doğru şəkildə qəbul etdi və bunun nəticəsində TRIPP (“Trampın Beynəlxalq Sülh və Rifah Marşrutu”) mey-dana gəldi. Prezident Tramp Zəngəzur dəhlizinə öz adını verdikdən sonra əminəm ki, bu layihə çox yaxın zamanda real-laşacaq”

Zəngəzur dəhlizi fəaliyyətə başlamalı və təhlükəsiz olmalıdır!

Ermənistan ötən 5 il ərzində qeyri-konstruktiv mövqeyi ilə bu yolun açıl-masına mane olub. Fərqli ölkələrin və hakimiyyətdə olan qüvvələrin təsiri və təzyiqi ilə məsələnin həllini ləngidib. Son dövrlərdə isə İrəvan artıq başqa yolunun qalmadığını anladı - xüsusilə, Donald Trampın ABŞ-da hakimiyyətə gəlişi ilə prosesin inkişafında yeni bir mərhələ başladı. Tramp komandasının məsələyə konstruktiv yanaşması bu problemin həllinə yaxından kömək et-di. Təbii olaraq Azərbaycanın prioritet-

ləri mövcud idi - təhlükə-sizlik və rahatlıq təmin edilməli idi. Vasitəçi Tramp komandası məhz bu prioritetlər üzərindən TRIPP-in formalaşdırılma-sı istiqamətində yardım et-dilər. Dövlət başçısı müsə-hibəsində qeyd edib: “Prezident Tramp və onun komandası prosesə cəlb olunduqda, vasitəçilik et-mək istəyəndə biz onlara belə mesaj verdik: Zəngə-zur dəhlizi fəaliyyətə baş-lamalı və təhlükəsiz olma-lıdır, yəni, Azərbaycan və-təndaşları bu 40 kilometr-dən çox məsafəni təhlükəsiz keçə bil-məlidirlər, güclü təhlükəsizlik zəma-nətləri olmalıdır. Beynəlxalq təhlükə-sizlik zəmanətləri təmin edilməlidir. Yalnız Ermənistanın verdiyi zəmanət-ləri kifayət deyil. Tramp administراسی-yası bu qanuni narahatlığı doğru şəkil-də qəbul etdi və bunun nəticəsində TRIPP (“Trampın Beynəlxalq Sülh və Rifah Marşrutu”) meydana gəldi. Pre-zident Tramp Zəngəzur dəhlizinə öz adını verdikdən sonra əminəm ki, bu layihə çox yaxın zamanda reallaşacaq”.

Biz sadəcə, sərhədimizdə dayandıq, bu yolu zorla ələ keçirmədik...

Azərbaycanın Qarabağ Zəfəri ədalə-tin təntənəsidir - bu, real faktlarla sübut olunur. 5 il öncəyə qayıdılsa, döyüş meydanında baş verənlər göz önünə gö-tirilsə, bu tezis daha asan qavranar. Cə-misi 44 gün ərzində işğal altındakı tor-paqlarını ard-arda azad edən Azərbaycan Ordusu tariximizin zəfər səhifələrini yazırdı. Yüksək döyüş hazırlığına, eləcə də mənəvi ruh yüksəkliyinə malik Silahlı Qüvvələrimiz düşməni geri qovurdu - pərən-pərən düşmüş Ermənistanın silah-lı birlikləri isə qaçmağa yer axtarırdı. Təsədufi deyildi ki, həmin günlərdə Er-mənistan ordusunda 12 mindən artıq fər-rarilik halı qeydə alınmışdı. Həmin vaxt Azərbaycan öz gücü ilə Naxçıvan ilə

Azərbaycan arasındakı cəmi 40 kilo-metrlük ərazini də əldə edə bilirdi - am-ma biz bunu etmədik. Çünki Azərbaycan hər zaman və bütün addımlarında bey-nəlxalq hüquqa istinad edir. Prezident İl-ham Əliyevin də hər zaman bildirdiyi ki-mi, bizə heç kimin torpağı lazım deyil. Beləliklə, bizim məhz ədalət uğrunda mübarizə apardığımız - bütün kontekst-lərdə bir daha sübut olundu. Dövlət baş-çısı müsahibəsində bildirib ki, Biz 2020-ci il noyabrın 10-da, sadəcə, sərhədimizdə dayan-dıq, bu yolu zorla ələ keçirmədik, am-

ma Ermənistanla bildirdik ki, onlar Nax-çıvanla əlaqəmizi kəsə bilməzlər: “Təx-minən beş il ərzində bu əlaqə xətləri ilə bağlı onlarla danışıqlar apardıq. Bu müd-dət ərzində Naxçıvanla birləşmək üçün Ermənistan sərhədində dəmir yolu tikməyə və magistral yollar salmağa baş-ladıq. Magistral yol layihələrinin, eləcə də dəmir yolunun ola bilsin gələn il ha-zır olacağını gözləyirik”.

Beynəlxalq Nəqliy-yat Marşrutu (TXBNM) Şərq-Qərb arasında yük daşımalarının artırıl-masına xidmət edir. Orta Dəhliz vasitəsi-

Zəngəzur dəhlizi və ya TRIPP alternativ yaradacaq...

lə yüklər Avropaya iki istiqamət üzrə nəql edilir. Onlardan biri Gürcüstanın Po-ti və Batumi limanları vasitəsi ilə, digəri isə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə. Azərbaycanın təşəbbüsü ilə reallaşdırılan Bakı-Tbilisi-Qars layihəsi Orta Dəhliz vasitəsilə yükdaşımaların xərclərini aşağı salaraq tranzit əməliyyatlarının həcmi-nin artırılmasına xidmət edir.

Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) isə global ticari xətt üzərində yeni alternativ-dir. Bütün nəqliyyat yollarının əsas kəsiş-mə nöqtəsi olan Azərbaycan Şərq-Qərb tranzitinin ən mühüm stansiyası kimi yeni bir istiqamət təklif edir. Zəngəzur dəhli-zinin (Tramp yolu) üstünlüklərinə nəzər salsaq:

- Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) Şərq-Qərb marşrutu üzərində ən qısa yol-dur. Təbii ki, istər yükdaşımalarında, is-tərsə də digər ticarət mübadilələrində ən qısa yolun seçilməsi iqtisadi baxımdan da böyük mənfəət vəd edir;

- Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu) təh-lükəsiz marşrut sayılır. Çünki ABŞ-in təmsilçiliyi nəticəsində burada beynə-lxalq təhlükəsizlik təminatı yaradılıb;

- İnfrastruktur baxımından da Zəngə-zur dəhlizi (Tramp yolu) olduqca əlvə-rişlidir. Dəhlizin Azərbaycandan keçən hissəsində işlər tam hazırdır. Bundan əlavə dəhlizin əlavə dəstəkçisi sayılacaq di-gər infrastrukturlar da hazır vəziyyətdə-dir. Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı bu mənadə xüsusi qeyd edilməlidir. Beynəlxalq statusa malik olan bu hava limanı yükdaşımalarda, sərnəşindəşmada xüsusi əhəmiyyət kəsb edir;

- Zəngəzur dəhlizinin (Tramp yolu)

ən mühüm üstünlüklərindən biri isə Av-ropa ilə Asiyaya birləşdirməklə yanaşı, Şimal-Cənub xətti ilə də qovşaqla olma-sıdır.

Bir sözlə, Zəngəzur dəhlizinin aktual-lığı artıq Şərq-Qərb logistikasına marağı daha da artırır. Ermənistan isə bu dəhli-zin üstünlüklərindən bəhrələnməyə yeni inkişaf perspektivi əldə edəcək. Prezident İlham Əliyev “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsində bildirib ki, bu gün Orta Dəhlizin bir qolu - Asiyadan Xəzər dən-i üzərindən gedən yol Azərbaycandan Gürcüstana, Türkiyəyə və sonra Avropa-ya, həmçinin Gürcüstan limanlarına çıxır. Bu, Asiyaya Avropaya Azərbaycanın əra-zisindən birləşdirən yeganə yoldur. Zəngə-zur dəhlizi və ya TRIPP isə alternativ yaradacaq: “İkinci dəhliz Ermənistan əra-zisindən keçəcək. Bu isə Ermənistan üçün faydalıdır. Mən bu mesajı erməni həmkarlarımıza çatdırmağa çalışmışam ki, nəticədə onlar tranzit ölkəyə çevriləcəklər. Potensialı varsa, hər bir ölkə tranzit ölkəyə çevrilməyə çalışır. Məsələn, biz tranzit ölkə olmaq istəyirik. İstəyirik ki, Şərqdən Qərbə, Şimaldan Cənuba dəh-lizlər Azərbaycandan keçsin. Ermənistan isə işğal səbəbindən bu imkanlardan məhrum olmuşdu. Ölkədən keçən tranzit yoxdur. Zəngəzur dəhlizi sayəsində Er-mənistan nəqliyyatdan tranzit haqqı əldə edəcək. Azərbaycanın ərazisi vasitəsilə Asiyadan Avropaya daşıyan yüklərin həcmi-nin hər il artdığını nəzərə alsaq, əminəm ki, Zəngəzur dəhlizi qitələri bir-ləşdirən vacib nəqliyyat əlaqəsi olacaq”.

Parviz SADAYOĞLU

Aİ Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunmuş sülhü dəstəkləyir

Azərbaycan Respublikasının Prezi-denti İlham Əliyev avqustun 28-də Av-ropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Maqdalena Qrononu qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Maqda-lena Qrono Avropa İttifaqının rəhbərli-yinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb, Azərbaycan Prezidentini Av-ropa İttifaqının rəhbərliyi və öz adın-dan Vaşinqtonda Ermənistanla münasi-bətlərin normalaşdırılması, sülh gün-dəliyi ilə bağlı əldə edilmiş mühüm nəticələr münasibətilə təbrik edib. O, bu prosesin regionda davamlı sülhün təmin olunmasına böyük töhfə verdiyi-ni vurğulayıb. Qonaq Avropa İttifaqına üzv dövlətlərin də Azərbaycanla Ermə-nistan arasında əldə olunmuş sülhü

dəstəklədiklərini bildirib. Maqdalena Qrono, həmçinin Avropa İttifaqının iki ölkə arasında razılaşdırılmış məsələlə-rin, o cümlədən nəqliyyat dəhlizinin həyata keçirilməsi prosesinə dəstək verməyə hazır olduğunu qeyd edib.

Prezident İlham Əliyev salamlara və təbriklərə görə minnətdarlığını bil-dirib, onun da salamlarını Avropa İtti-fağının rəhbərliyinə çatdırmağı xahiş edib.

Dövlətimizin başçısı Vaşinqtonda əldə olunan nəticələrin tarixi əhəmi-yət kəsb etdiyini deyərək, bu prosesdə Amerika Birləşmiş Ştatlarının rolunu xüsusi vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, ABŞ-in vasitəçili-yi ilə imzalanmış Vaşinqton bəyanna-məsi, sülh sazişinin paraflanması və

Minsk qrupunun ləğv edilməsi ilə bağlı Azərbaycan və Ermənistanın birgə mü-raciəti sülh prosesində atılan mühüm addımlardır.

Görüşdə ölkəmizin Ermənistanla ikitərəfli əsasda etimad quruculuğu tədbirlərini dəstəklədiyi qeyd olunub. Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun Naxçıvan regionu arasında maneəsiz nəqliyyat və tranzit bağlantısının yara-dılmasının vacibliyi bir daha vurğula-nıb, xüsusilə Naxçıvandan nəqliyyat inf-rastrukturunun yenilənməsi istiqamə-tində Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq üçün geniş imkanların olduğu bildirilib.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Av-ropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın per-spektivlərinə dair fikir mübadiləsi apa-rılıb.

Prezidentdən sərt mesaj: Ərazi bütövlüyümüz bir daha şübhə altına qoyularsa...

Regiondakı güc balansı Azərbaycanın xeyrinədir!

Cənubi Qafqazın əsaslı inkişafı, sabitliyin formalaşması və münasibətlərin normallaşması üçün sülh zəruri şərtidir. Bu mənada məğlub, iqtisadi geriləmənin cəngində boğulan, siyasi böhran yaşayan Ermənistan sülhün formalaşmasında daha maraqlı olmalıdır. 2022-ci ildən ölkəmizin təşəbbüsü ilə başlanan sülh prosesində Azərbaycanın təqdim etdiyi şərtlər beynəlxalq hüquqa söykənməklə, mövcud həqiqətləri əks etdirməklə yanaşı, Ermənistanın özünü real dövlət olaraq təsdiqləməsi üçün yeni zəmin yaradır -

burada yer alan müddəalar İrəvanın global arena-da suveren dövlət kimi yer tapması üçün şəraitin formalaşdırılması deməkdir. Bu tezis bir daha onu göstərir ki, avqustun 8-də Vaşinqtonda paraflanan sülh sənədi Azərbaycanın Ermənistan üçün daha həyati əhəmiyyət daşıyır. Artıq ATƏT-in Minsk qrupundan imtina edən İrəvan özünün konstitusiyasında dəyişiklik etməklə və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü şübhə altına alan müddəaları çıxarmaqla sülh istiqamətində vacib bir addım atmış olacaq.

Güclü xarici müdaxilə olarsa...

Təəssüfləndirici haldır ki, ötən müddət ərzində Ermənistan sülh məsələsini süni şəkildə uzadıb - bəzi məqamlarda isə hətta manipulyasiyaya əl atıb. Artıq fəaliyyət göstərməsi üçün heç bir ehtiyac qalmayan ATƏT-in Minsk qrupundan imtina edilib - amma hələ də konstitusiyaya dəyişikliyi ilə bağlı real addım atılmayıb. Düzdür, İrəvanın siyasi hakimiyyəti bununla bağlı zaman-zaman açıqlamalar versə də, ümidverici ifadələr işlətsə də, real hər hansı bir iş ortaya qoyulmayıb. Prezident İlham Əliyev Səudiyyə Ərəbistanının "Əl-Ərəbiyyə" telekanalına müsahibəsində prosesə heç bir müdaxilə olmayacağına ümid etdiyini bildirib: "Lakin yenə də məndə yüz faiz zəmanət yoxdur, çünki Ermənistanın daxili siyasəti barədə tam məlumatlı deyiləm. Bilirik ki, gələn yay Ermənistanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Həmçinin bilirik ki, onlar yeni konstitu-

siya layihəsi üzərində işləyirlər. Lakin güclü xarici müdaxilə olarsa, bəli, bu, razılaşmaları poza bilər".

Ermənistan zaman-zaman bu kimi qeyri-adekvat addımlar atıb. İndiyə qədər Ermənistanın qeyri-konstruktivliyini sübut edəcək faktlar da kifayət qədərdir:

- Sürtüli silahlanma;
- Qərbin "məliyyə yardımı";
- Erməni lobbisinin köməyi ilə planlaşdırılan bəzi qeyri-hüquqi addımlar;

Bu məqamlar onu göstərir ki, Ermənistan vaxtaşırı sülh niyyətindən uzaqlaşmaq, daha doğrusu, yayınmaq istəyib. Erməni lobbisinin aktiv müdaxiləsi ilə Azərbaycana qarşı yenidən Qarabağ mövzusunun gündəmə gətirilməsi, bu kimi tənxiyəatçı addımlar, separatizmə açıq dəstək kontekstləri Ermənistanın ötən dövrdə fərqli fikrə düşməsini bir daha təsdiqləyir.

İki dövlət arasında razılaşma...

sürməsi Ermənistan üçün verilən son bir şansıdır. Bu şansdan düzgün istifadə edə bilməyəcəyi təqdirdə itirən yenə Ermənistan olacaq. Sülh prosesindən imtina, revanşizmə qayıdış nümayiş etdiriləcəyi təqdirdə Cənubi Qafqazın ən güclü ordusuna malik Azərbaycan özünün təhlükəsizliyin təmin etmək üçün adekvat addımlar atacaq. Bunun nəticələri isə hətta II Qarabağ müharibəsindən də ağır ola bilər. Prezident İlham Əliyev müsahibəsində deyib ki, əgər Ermənistanın hər hansı gələcək hökuməti hakimiyyətə gəldiyi vaxtdan asılı olmayaraq, Vaşinqtonda imzalanan sənədi şübhə altına qoyarsa, Ermənistan ciddi çətinliklərlə üzləşəcək. Çünki regiondakı güc balansı hər baxımdan tamamilə bizim xeyrimizədir. Əgər Ermənistan bir daha bizim ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına qoysa, biz də adekvat cavab verəcəyik.

Beləliklə, Vaşinqtonda atılan imzalar qarşılıqlı şəkildə ərazi bütövlüyünün tanınmasını təmin edib. Bu hal Ermənistan tərəfindən pozulacağı, konstitusiyada müvafiq dəyişikliklər edilməyəcəyi və ya hansısa revanşist meyillərin ortaya çıxacağı təqdirdə Azərbaycan layiqli şəkildə cavab verəcək, adekvat addımlar atacaq. Dövlət başçısı müsahibəsində deyib ki, əgər onlar bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımaqdan imtina edəcəyik: "Burada kim qazanacaq, kim uduzacaq? Məncə, bu, ritorik sualdır. Ona görə hesab edirəm ki, Ermənistanın istənilən gələcək hökumətində kifayət qədər müdriklik, ağılabatan yanaşma olacaq ki, Vaşinqtonda razılaşdığımızı şübhə altına almasın. Bir daha qeyd edirəm ki, bu, iki dövlət arasında razılaşmadır. Bu, Paşinyan ilə mənim razılaşmamız deyil".

P.İSMAYILOV

Barış layihəsi... Regionun həyatında yeni dövr başlayır

Uzun sürən müharibədən sonra Cənubi Qafqaz ilk dəfədir sülhün bir addımındadır. SSRİ-nin dağılması ilə həm Azərbaycanın, həm də Ermənistanın müstəqillik əldə etdiyi tarixdən bəri işğalçı və təcavüzkar siyasət yürüdən İrəvan regionda normal dövlətlərarası münasibətlərin yaranmasına, bölgənin iqtisadi potensialından tam istifadə edilməsinə imkan verməyib. 2020-ci il Vətən müharibəsi ilə aradan qaldırılan işğal faktının ardından regionda həm də yeni siyasi reallıqlar yaranıb - artıq, sülh regionun gələcək inkişafı üçün ən vacib şərt kimi önə çıxıb. Avqustun 8-də Vaşinqtonda sülh sənədinin paraflanması isə onu göstərir ki, bölgədə sülhün əldə olunması artıq zərurətdir - bu, həm

regiona, həm də qonşu ölkələrə müsbət perspektiv vəd edir. Məsələn, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesi paralel olaraq Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinə də müsbət tendensiya qazandıracaq. Zəngəzur dəhlizinin (Tramp yolu) açılışının ardından isə üç ölkə arasında yeni iqtisadi münasibətlər formalaşacaq. Yeri gəlmişkən, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Nazirlər Kabinetinin iclasından sonra çıxışında deyib ki, Türkiyə, Azərbaycan və Ermənistan arasında iqtisadi əməkdaşlıq yeni mərhələyə keçəcək. O bildirib ki, bu, Zəngəzur dəhlizi layihəsinin tam reallaşmasından sonra mümkün olacaq.

Sülh regiona nə vəd edir: İrəvan anlamalıdır ki...

Ümumiyyətlə, Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesi hər zaman özündə başqa bir məsələni də ehtiva edib - belə ki, sülhün imzalanması İrəvanın Türkiyə ilə də münasibətlərinin normallaşması üçün yaşıl işıq yandıracaq. Türkiyə rəsmiləri hər zaman İrəvan-Ankara danışıqlarının müsbət istiqamətə köklənməsini Azərbaycanla yürüdüən sülh prosesindən asılı olduğunu qeyd edirlər. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan dəfələrlə çıxışlarında regionda gedən proseslərə diqqət çəkərək Ankaranın Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesinin bağlanması üçün Bakı ilə koordinasiyalı iş aparıldığını önə çəkib. Qeyd etdiyi kimi, sülhün imzalanması region üçün

olduqca böyük perspektiv vəd edir. Sülh:

- Regionda proseslərin axarını və mahiyyətini dəyişəcək;
- Cənubi Qafqazın real vahid iqtisadi-siyasi zonaya çevrilməsini təsdiqləyəcək;
- Yaxın qonşuluq münasibətlərini formalaşdıracaq və sabit region statusu qazandıracaq;
- Qlobal iqtisadi xəttin mühüm bir parçası kimi çıxış etməyə imkan verəcək.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə ortaya çıxan proses özündə Şərq-Qərb istiqamətində ticari logistikanın, nəqliyyat daşınmasının və dəhlizlərin önəmini ifadə etməkdədir.

Zəngəzur dəhlizi (Tramp yolu): Azərbaycan bölgənin inkişafına yeni təkan verir

Zəngəzur dəhlizinin (Tramp yolu) reallaşması bölgə dövlətləri arasında inteqrasiyanı sürətləndirəcək. Çünki bu yol mühüm geocoğrafi situasiya yaradacaq. Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz, Kiçik Asiya kimi mühüm iqtisadi gücü olan bölgələri birləşdirəcək dəhliz Türk dövlətlərini birləşdirən bir kəmərdir. Zəngəzur dəhlizi türkdillli ölkələri iqtisadi və coğrafi baxımdan birləşdirməklə yanaşı, regionun strateji əhəmiyyətini də artıracaq. Şübhə yoxdur ki, dəhliz türkdillli ölkələr arasında ticarət dövryyəsinin və eləcə də beynəlxalq yük daşımalarının həcmindən artırılmasına gətirib çıxaracaq. Təsədüfi deyil ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu dəmir yolu xəttinin təməlləşməsinə morasimi münasibətlə müraciətdə bildirib ki, Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu dəmir yolu xətti

"Zəngəzur dəhlizinin qapısını açan addım" kimi tarixə düşəcək: "Zəngəzur dəhlizi bütün bölgəmiz üçün bir barış layihəsidir. Bu dəhliz sayəsində Türkiyə, Azərbaycan və Ermənistan arasında yeni iqtisadi əməkdaşlıq formatı qurulacaq. Biz bununla Cənubi Qafqazda sabitliyin və rifahın möhkəmlənməsini hədəfləyirik".

Yeni dəmir yolu xəttinin uzunluğu 224 kilometr olacaq. Layihə tam gücü ilə işə

düşəndə hər il 5,5 milyon sərnixin və 15 milyon ton yük daşınacaq. Tikinti işlərinin dəyəri 2,4 milyard avro olaraq açıqlanıb. Ərdoğan qeyd edib ki, bu nəhəng infrastruktur:

- Çindən İngiltərəyə qədər uzanan beynəlxalq ticarət xəttini daha sürətli və rentabelli edəcək;
- Xəzər dənizi ilə Aralıq dənizi hövzələrini birləşdirəcək;
- Şərqi və Cənub Anadolu bölgələrinin istehsal potensialına, ixracına və nəqliyyat şəbəkəsinə güclü töhfə verəcək.

Ərdoğan çıxışında həmçinin Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Ermənistanla aparılan sülh danışıqlarının bu layihə üçün əsas baza olduğunu vurğulayıb.

Ərdoğan bu kontekstdə əlavə edib ki, regionda yeni kommunikasiya xətləri yalnız sülh mühitində mümkündür: "Azərbaycanla Ermənistan arasında əldə olunan razılaşma gələcək üçün çox mühüm zəmin yaradır. Bizim başladığımız bu dəmir yolu xətti həmin barış mühitinin praktik nəticəsidir. Qonşularımızla əməkdaşlığı genişləndirərək bölgədə yeni dövrə qədəm qoyuruq".

Yeri gəlmişkən, avqustun 26-da keçirilmiş Azərbaycan Nazirlər Kabinetinin iclasında çıxış edən Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev də Türkiyə ilə Naxçıvanı birləşdirəcək Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu dəmir yolu xəttinin tikintisinə start verildiyini bildirib. O qeyd edib ki, uzunluğu 224 km olan və Avropa bazarlarına çıxışı təmin edəcək bu xəttin illik daşıma gücü 15 milyon ton yük təşkil edəcək.

P.İSMAYILOV

Razılaşmanı pozmaq bütün dünyaya qarşı çıxmaq deməkdir

Budəfəki prosesdən yayınmaq cəhdi isə Ermenistana baha başa gələ bilər. Çünki imzalanan sənəd beynəlxalq status daşıyır - bu sənədi imzalayanın Ermənistanın siyasi hakimiyyətinin başçısı olmasını nəzərə alsaq, nümayiş olunan mövqə dövlətin mövqeyi kimi xarakterizə olunur. Yenidən sülh prosesindən yayınması Ermənistan üçün faciəvi nəticələr vəd edəcək. İstər qlobal, istərsə də regional baxımdan Ermenistan özünü daha pis vəziyyətə sala bilər. Halbuki bu sənəd Ermənistanın son 30 ildə əldə edə bilmədiyi müstəqillik "pasportudur". Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Vaşinqtonda sənədlərin kim tərəfindən imzalanmasından asılı olmayaraq, onlar Ermənistanın adından Ermənistan lideri tərəfindən imzalanıb. Əgər orada hər hansı dəyişiklik baş versə və imzalanmış sənəddən geri addım atılarsa, bu, Ermənistan ilə ABŞ arasındakı münasibətləri ciddi şəkildə pisləşdirir: "Bu, yalnız ABŞ-a aid deyil, beynəlxalq ictimaiyyət, Avropa İttifaqı, Türkiyə və ərəb ölkələrindəki dostlarımız da bu prosesi dəstəklədilər. Beləliklə, bütün beynəlxalq ictimaiyyət bu hadisəni müsbət qarşıladı və razılaşmanı pozmaq bütün dünyaya qarşı çıxmaq deməkdir. Onlar bundan nə qazanacaq? Vaşinqtonda imzalanan sənəd Ermənistan üçün sülhə və sabit inkişafa zəmanətdir".

Ermənistanın hələ I Qarabağ müharibəsi zamanı törətdiyi müharibə cinayətləri unudulmayıb - Xocalı faciəsi, Qaradağlı, Başlıbel qətlamları və bu kimi onlarla cinayət faktının məsuliyyəti onların üzerindədir. Müharibə nəticəsində 3 mindən artıq insanımız itkin düşüb. Bütün bunlara baxmayaraq, humanizmə üstünlük verən Azərbaycanın sülh təşəbbüsü irəli

Rusiyanın izahı olmayan davranışları

İlham Əliyev: Biz yalnız konstruktiv və hüquqi şəkildə cavab veririk, lakin heç vaxt bizə qarşı təcavüz əlamətlərinə və təzahürlərinə, yaxud hörmətsizliyə dözməyəcəyik

Son vaxtlaradək Azərbaycanla Rusiya arasında münasibətlər yüksələn xətlə inkişaf edirdi. İki ölkə arasında siyasi dialoq yüksək dinamizmi ilə fərqlənirdi. Eyni coğrafiyanı bölüşən iki ölkə bir sıra regional məsələlərdə oxşar mövqelərdən çıxış etməklə fəaliyyətlərini uzlaşdırırdılar. Həmçinin ölkələrimiz arasında qarşılıqlı ticarət dövryyəsinin həcmi ilbəil artırdı, regionlar arasında yaxşı əlaqələr qurulmuşdu, mədəni-humanitar sahədə əməkdaşlıq məmnunluq doğururdu. Tərəflər 2022-ci il 22 fevral tarixində imzalanan “Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası ara-

sında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə” imzalamaqla möhkəm zəmin üzərində formalaşmış münasibətləri konkret istiqamətlər üzrə daha da dəriləşdirmək niyyətlərini bildirmişdilər.

Azərbaycan bu bəyannaməyə sadıqlıq nümayiş etdirir. Ancaq son bir neçə ayda qarşı tərəfin adekvat olmayan davranışları müttəfiqlik münasibətləri ilə kəskin ziddiyyət təşkil edir. Bu ölkədə Azərbaycanafob dairələrin fəallaşmasına imkan tanınması, mətbuat vasitəsilə bunun açıq-aşkar təşviq edilməsi dərin təəssüf doğurur.

Rusiya səmasında Azərbaycan təyyarəsinin vurulması faciəvi səhv idi

Görüntü olaraq Rusiya - Azərbaycan münasibətlərində çatların yaranması 2024-cü il dekabrın 25-də Rusiya səmasında Azərbaycanın müliki təyyarəsinin vurulmasından sonra başlayıb. Çoxlu sayda insan tələfatı ilə nəticələnən bu hadisə sadəcə bir qəza deyildi - artıq sübut olunub ki, hava gəmisi yerdən açılan atəşlə vurulub. Prezident İlham Əliyev bu günlərdə Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsində Azərbaycanın müliki təyyarəsinin Rusiya tərəfindən vurulmasının və Rusiya rəsmilərinin buna reaksiyasının ölkəmizdə çox böyük məyusluq və təəssüf doğurduğuna xüsusi diqqət cəlb.

Burada suallar doğuran məqamlar isə lap əvvədən Rusiyanın nümayiş etdirdiyi yanaşma ilə bağlıdır. Heç bir ölkə, heç bir şirkət təyyarə qəzasından sigortalanmayıb. Ancaq məsələ bursındadır ki, Azərbaycanla müttəfiqlik münasibətlərinə dair bəyannamə imzalayan Rusiyanın ayrı-ayrı qurumları və bəzi məsul şəxsləri Qroznı yaxınlığında baş verən hadisənin səbəblərini məqsədli şəkildə gizlətməyə çalışıblar. İlk saatlarda sərinşin təyyarəsinin çox dəstəsinə cırpıldıqı versiyası gündəmə gətirilib, sonra laynərdə guya qaz balonunun partlamasından bəhs edilib. Ancaq sosial şəbəkələrdə yayılan foto və video materiallar bu kimi versiyaların həqiqətə uyğun olmadığını təsdiqlədi. Xüsusilə də yaxınlıqdakı hava limanlarından birinə eniş edilməsinə icazə verilməməsi, təyyarənin dəniz üzərindən uzaq Aktau hava limanına istiqamətləndirilməsi ortada gizli məqamlar olduğuna şübhə yeri qoymur. Gəlincə qənaət odur ki, irəli sürülən versiyalar sadəcə iz azdırmaq məqsədi daşıyır. Həmçinin Rusiya tərəfinin dövlət başçısı səviyyəsində üzürxahlığını hadisənin üstündən üç gün ötəndən sonra bildirməsi də birmənalı qarşılanıbilməz. Təbii ki, Azərbaycan iz azdırmaq üçün irəli sürülən bütün saxta versiyaları rədd edib. Dövlətimiz, Prezidentimiz bu dəfə də öz vətəndaşlarının yanında olmaq nümunəsi sərgiləyib. Hadisədən dərhal sonra Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə Aktau şəhərinə respublikamızın müvafiq qurumlarının təmsilçilərinə ibarət heyət göndərilib. Onlar hər şeyi lentə alıblar. Araşdırmalar nəticəsində məlum olub ki, təyyarəmizə Rusiyanın hava hücumundan müdafiə qüvvələri tərəfindən iki dəfə atəş açılıb, laynerin gövdəsində qəlpə dəlikləri açıq-aydın görünür. Həmçinin sağ qalan iki sərinşin məhz qəlpələrdən yaranalıb. Onlar baş verənləri danışsınlar. Dövlətimizin başçısının vurulmadığı kimi, ilk növbədə, təyyarənin vurulması baş verməməli idi və bu, faciəvi bir səhv idi. Rusiya hava limanlarına dron hücumları baş verəndə onlar xüsusi rejim elan edirlər. Bu rejim “xalça”, rus dilində “kavyor” adlanır. Dron hücumu olanda bütün təyyarələrə xəbərdarlıq göndərilir və onlar geri qayıdırlar. Bu dəfə “Qroznı şəhərində “kavyor əməliyyatı” təyyarə yerdən vurulandan sonra elan edilib. Əgər Rusiyanın hava məkanı üçün təhlükə var idisə, dərhal təyyarə kapitanına bu barədə məlumat verilməli idi, hava məkanı bağlanmalıydı və təyyarə geri dönməli idi. Xatırladaq ki, “Embraer 190” tipli sərinşin təyyarəsi vurulmazdan təxminən iki həftə əvvəl oxşar hadisə Qroznı şəhərinin yaxınlığında baş vermişdi. Məlumat alan AZAL-a məxsus təyyarə yarı ekipajı geri dönmüşdü. Bəs nə üçün bu dəfə təyyarənin yerdən vurulması barədə xəbərdarlıq edilməyib? Nə üçün Qroznı səmasında “kavyor əməliyyatı” barədə signal yalnız təyyarəmiz vurulandan sonra verilib? Suallar çoxdur və Rusiya tərəfi bu suallara aydınlıq gətirməlidir. Onu da qeyd edək ki, yalnız pilotların peşəkarlığı və cəsarəti təyyarəni yerə endirməyə imkan verir. Yaxşı haldır ki, təyyarə Rusiyada deyil, Qazaxıstanda eniş edib. Əks halda, təyyarənin vurulması tamamilə müəmmaya çev-

rıləcəkd.

Müsahibəsində Prezident İlham Əliyev Azərbaycan və Rusiyanın siyasi rəhbərliyinin oxşar hadisələrə münasibətinə diqqət cəlb etmək üçün İkinci Qarabağ müharibəsindən bir misal gətirib. Müharibənin sonuncu günündə - noyabr ayının 9-da Azərbaycan öz sərhədinə yaxınlaşan rus helikopterini təsadüfən vurub. Əslinə qaldıqda həmin helikopter qeyd edilən ərazidə olmamalı idi. Çünki otuz il ərzində rus helikopterləri Ermənistan ərazisindən Azərbaycan sərhədinə heç vaxt yaxınlaşmamışdı. Helikopter Ermənistandan uçaaraq sərhədimizə gəlirdi. Sərhədlərimizə yaxınlaşan düşmən helikopteri bizim hərbiçilərimiz üçün qanuni hədəf idi və onlar öz məsuliyyətləri çərçivəsində davranaraq helikopteri vurublar. Azərbaycanın siyasi rəhbərliyinin Rusiya helikopterinin səhvan vurulmasına yanaşması kifayət qədər həssas oldu. Belə ki, həmin gün Prezident İlham Əliyev Rusiyanın dövlət başçısına telefon açaraq dərhal üzürxahlığını bildirib. Hələk olan pilotların ailələrinə və Rusiyanın Müdafiə Nazirliyinə təminat ödənilməsi də yubadılmışdı. Eyni zamanda, istintaq aparılaraq faciəli səhvə yol verənlər məsuliyyətə cəlb olundular. Oxşar hadisə ötən ilin dekabr ayında Rusiya səmasında baş verdikdə qarşı tərəfi dostluq, qonşuluq münasibətlərinə uyğun gəlməyən davranışlar sərgiləməsi isə olduqca təəccüblüdür. “Bu vaxtdək onlar nəyin baş verdiyini demirlər. Beləliklə, bu, əlbəttə ki, bizim ikitərəfli münasibətlərimizdə ciddi məsələdir, lakin biz əlaqələri gərginləşdirmək istəmərdik. Bəli, bu, xalqımızı məyus edib, qəzəbləndirib və qəmginliyə salıb. Biz gözləyirik, gec və ya tez istintaq başa çatacaq”, - deyər Prezident İlham Əliyev vurğulayıb.

Rusiyada azərbaycanlılara qarşı səbəbsiz hücumlar

Təyyarə olayından sonra ikitərəfli münasibətlərdə çatları dərinləşdirən digər hadisələrə start verildi. Rusiyanın ayrı-ayrı yaşayış məntəqələrində, o cümlədən də Yekaterinburq və digər şəhərlərində azərbaycanlılara qarşı qərəzli, insan hüquqlarına zidd repressiyaya dalğası başlayıb. Azərbaycanlı iş adamlarının ofisləri, ticarət obyektləri heç bir izahat verilmədən bağlanıb, onlar hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları tərəfindən təhqirlərə məruz qalırlar, həbsə alınırlar, hətta iki soydaşımız xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib. Paralel şəkildə, Rusiya mətbuatı respublikamızla bağlı yalanlar tirajlayır. Qaralama kampaniyası hətta bir sıra ictimai dairələri də əhatə edib. Təəssüf doğuran haldır ki, ayrı-ayrı deputatlar və digər tanınmış similər də bədnam xora qoşulublar.

Eyni zamanda, Rusiya ordusunun Azərbaycanın Ukraynadakı enerji infrastrukturunu hədəfə alması çox şeydən xəbər verir. Bu, ölkəmizə qarşı qərəzçiliyin, münasibətləri korlamaq niyyətinin açıq-aydın təsdiqidir. Baş verənləri “misli görünməmiş hərakət” kimi səciyyələndirən Prezident İlham Əliyev ölkəmizi qətiyyətli mövqeyini bir daha diqqətə çatdıraraq vurğulayıb: “Münasibətlərin korlanmasına görə məsuliyyət bizim üzərimizə düşür. Biz yalnız konstruktiv və hüquqi şəkildə cavab veririk, lakin heç vaxt bizə qarşı təcavüz əlamətlərinə və təzahürlərinə, yaxud hörmətsizliyə dözməyəcəyik”.

Mübariz ABDULLAYEV

Bakı-Tehran münasibətlərində yeni fürsətlər

Bəzi “müşavir”lərin dedikləri ölkəmiz üçün heç bir önəm daşımır

Azərbaycanın çoxvektorlu xarici siyasət kursunda region dövlətləri ilə sıx əlaqələrin qurulması xətti xüsusi yer tutur. Prezident İlham Əliyev dəfələrlə əsaslandırırıb ki, hansısa bir ölkənin qonşulardan təcrid olunmuş şəkildə inkişafı mümkün deyil. Dövlət başçısı tərəfindən müəyyənləşdirilən bu strateji xəttə uyğun olaraq Azərbaycan indiyədək işğalçı Ermənistan istisna olmaqla, bütün qonşu dövlətlərlə yüksək səviyyəli münasibətlər qurmağa nail olub ki, bu sırada cənub qonşumuz İran da var.

Bir sıra ölkələr arasında qurulan əlaqələr hansısa keçici maraqlara əsaslanır və təbii ki, burada uzunömürlü münasibətlərdən danışmaq mümkün deyil. Azərbaycan və İranın münasibətləri isə vazkəçilməz siyasi, iqtisadi məqamlara əsaslanmaqla yanaşı, həm də tarixi bağlara söykənir. Coğrafiya yaxın olduğu

“O, mənim kimi eyni qanı daşıyır”

kimi, Azərbaycan və İran xalqlarının keçdikləri yolda da oxşarlıqlar çoxdur. Tarixi əlaqələr, etiqad birliyi, mədəni köklər, milli-mənəvi dəyərlər, xalqların həyat tərzindəki oxşarlıqlar və bu kimi digər cəhətlər dostluğumuzun möhkəm və etibarlı olmasına, necə deyərlər, təbii təminatlar yaradır. İki xalq arasında qohumluq, ailə münasibətləri var ki, bu da dövlətlərarası əlaqələrə güclü impuls verir.

Azərbaycan - İran əlaqələrindən bəhs edərkən münasibətlərimizə xələf gətirmək istəyən müəyyən qüvvələrin olduğu reallığı da yaddan çıxarılmamalıdır. Azərbaycanın və İranın yerləşdiyi coğrafiyada ayrı-ayrı güc mərkəzlərinin maraqları toqquşur. Xüsusilə resurslarla zəngin olması, Asiya ilə Avropa arasında mühüm nəqliyyat bağlantılarının üzərində yerləşməsi bu coğrafiyanın cəlbədiciliyini artırır. Bütün bu kimi reallıqlar nəzərə alınmaqla ayrı-ayrı güc mərkəzlərinin regionda maraqlarının daha çox təmin olunması uğrunda açıq və yaxud gizli marafona qoşulduqları fikrini tam cəsarətlə ifadə edə bilərik. Region dövlətləri, o cümlədən də Azərbaycanla İran arasında ixtilaf yaradılması da həmin güclərin ssenarilərinə daxildir. Təəssüf doğuran haldır ki, elə İran daxilində də bu ölkənin Azərbaycanla münasibətlərinin rəvan qaydada inkişafını istəməyən bədxalqlar var. Ancaq İranda son seçkilərdə hakimiyyətə Prezident Məsud Pezeşkiannın təmsalında mühafizəkarlığa qarşı duran, islahatlara meyilli, müasir düşüncəli insanlar gəliblər. Məsud Pezeşkiannın region dövlətləri ilə münasibətlərinin yeni yol xəritəsini bəyan edib. Onun baxış-

ları mühafizəkar yanaşmalardan tamamilə fərqlidir.

Yeni Prezidentin Azərbaycana münasibəti isə xüsusi özəlliyi ilə fərqlənir. O, dövlət başçısı seçildikdən sonra aprel ayında respublikamızda işgüzar səfərdə olub. Bundan sonra isə ikinci dəfə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının azad Xankəndidə baş tutan Zirvə görüşünə qatılıb. Məsud Pezeşkiannın böyük nümayəndə heyəti ilə Azərbaycana işgüzar səfərə gəlməsi, səfər çərçivəsində iki ölkə arasında çoxsaylı sənədlərin imzalanması, dövlət başçılarının mətbuata verdikləri bəyanatlarda və digər tədbirlərdə ifadə etdikləri fikirlər mühüm bir reallığı ortaya qoyur: Hər iki tərəf qarşılıqlı münasibətlərin dərinləşməsinə güclü siyasi iradə nümayiş etdirir.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, Məsud Pezeşkiannın Azərbaycandır. O, respublikamızda səfərdə olarkən prezidentlər eyni dildə təmaslar qurublar, tərcüməçiyə ehtiyac qalmayıb. Pezeşkiann İranda müxtəlif auditoriyalar qarşısında Azərbaycan poeziyası ilə bağlı birləşmələri nümayiş etdirir və bundan qürur duyduğunu da gizlətmir. Prezident İlham Əliyev bu günlərdə Səudiyyə Ərəbistanının “Əl-Ərəbiyyə” telekanalına müsahibəsində İran Prezidentinin milli kimliyinə diqqət cəlb edib. “O, mənim kimi eyni qanı daşıyır” fikrini ifadə edib. “Bu, həqiqətdən də yaxşı fürsətdir. Düşünürəm ki, bizim şəxsi münasibətlərimiz və onun administrasiyası ilə mənim administrasiyam arasında münasibətlər çox konstruktiv, çox məhrəbandır”, - deyər dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

İranda Zəngəzur dəhlizinə (Tramp marşrutuna) münasibətdə haçalanan mövqelər

Hazırda dünyada cərəyan edən hadisələr fonunda bizim coğrafiyamıza diqqət heç vaxt olmadığı qədar atıb. Bunun əsas səbəblərindən biri də regionun Avrasiyada qitələr arasında təhlükəsiz və iqtisadi cəhətdən səmərəli bağlantılar yaratmaq imkanlarıdır. Məlumdur ki, beş il bundan əvvəl Azərbaycan Zəngəzur dəhlizi ideyasını gündəmə gətirib. Bu dəhliz qalıb Azərbaycanın əsas hissəsi ilə blokadada qalmış Naxçıvan arasında bağlantı yaratmaqla yanaşı, indiki həssas məqamda qitələr arasında etibarlı kommunikasiya əlaqələri qurmaq baxımından da müstəsna önəm daşıyır. Müharibədən sonrakı beş ildə yeni dəhlizin yaradılması ilə bağlı fürsətlər itirilib də, bir qədər bundan əvvəl Vaşinqtonda Donald Trampın şahidliyi ilə aparılan müzakirələrdə Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP marşrutu) yaradılması ilə bağlı mühüm razılaşma əldə olunub. Təəssüf ki, bəzi region dövlətləri bunu qısqanchıqla qarşılayıblar. O cümlədən qonşu İranın Vaşinqtonda əldə olunan razılaşmaya münasibətdə mövqeyi haçalanır. Sözsüz ki, Vaşinqtonda Zəngəzur dəhlizi (TRIPP marşrutu) ilə bağlı aparılan müzakirələrdə region dövlətlərinin də maraqları nəzərə alınıb. Burada hər hansı bir ölkənin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə xələf gətirilməsindən söhbət belə gedə bilməz. Buna görə də Prezident Məsud Pezeşkiannın və İranın Xarici İşlər Nazirliyi yeni marşrutun açılmasına qarşı çıxmırlar və onu dəstəklədiklərini ifadə edirlər. “İran Zəngəzur dəhlizinin açılmasını bölgədəki ölkələrin ərazi bütövlüyünə xələf gəlmədiyi təqdirdə dəstəkləyir”, - deyər Məsud Pezeşkiann bildirib. O vurğulayıb ki, marşrutda İranın bu qeydləri də nəzərə alınıb: “Marşrut mövcud sərhədləri qoruyur, nəqliyyat əlaqəsini təmin edir və Avropa və şimala tranzitə maneə olmur”.

İran hakimiyyətinin hərbi-dini qanadı isə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı radikal çıxışlar, bəyanatlar səsləndirir. ABŞ-da məlum razılaşma əldə olunduqdan sonra İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusu (SEPAH) rəsmi kanallarda Qafqaz regionu ilə bağlı

hərbi təhdid xarakterli mesajlar yayıb. Paylaşımarda İran və Rusiya əsgərlərinin təsviri fonunda Ermənistan xəritəsi, Zəngəzur dəhlizi (TRIPP marşrutu) və regiondakı strateji nəqliyyat xətləri əks olunub.

Eyni zamanda, İranın ali rəhbərinin baş müşaviri Əli Əkbər Vilayəti avqustun 8-də keçirilən Vaşinqton görüşündə imzalanmış Birgə Bəyannamə ilə bağlı sərt mövqeyini açıqlayıb. O, Zəngəzur dəhlizinin “Tramp marşrutu” kimi açılmasının İranın maraqlarına zidd olduğunu iddia edib və ərazinin ABŞ-ın icarəsində ola bilməyəcəyini vurğulayıb.

Zəngəzur dəhlizi (Tramp marşrutu) ideyasının müəllifi olan və onun yaradılmasına güclü siyasi iradə ortaya qoyan Azərbaycan İranın rəsmi dairələrinin - Prezidentin və Xarici İşlər Nazirliyinin mövqeyini əsas tutur. Qonşu ölkədən yeni marşrutla bağlı gələn ən saglam yanaşma da elə budur. İrandakı bəzi dırnaqarası müşavirlərin dediklərinin ölkəmiz üçün heç bir önəm daşmadığını bildirən Prezident İlham Əliyev vurğulayıb: “Beləliklə, bizim üçün hər şey ayağındır. Prezidentin mövqeyi tamamilə məntəqlidir və ona əsaslanır ki, Zəngəzur dəhlizi heç bir halda İran üçün təhlükə deyil”.

Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, Azərbaycanın təşəbbüsü əsasında İran üzərindən də paralel yol çəkilir. Bu marşrut isə “Araz dəhlizi” adlanır. Hazırda layihənin icrası intensiv şəkildə davam etdirilir. Beləliklə, Transxəzər marşrutu (Orta dəhliz) Azərbaycan ərazisində ixazələnməz - qollardan biri Ermənistan, digəri isə İran üzərindən keçəcək. Zəngəzur dəhlizi İran üçün önəmi həm də onunla şərtlənir ki, yeni bağlantı qonşu ölkədə dəmir yolu xəttinin inşasının illərlə ləngiməsi səbəbindən zəif fəaliyyət göstərən Şimal - Cənub marşrutunun funksionallığının artmasına öz müsbət təsirini göstərəcək. Belə ki, mövcud dəmir yolu xətti vasitəsilə İranın da Zəngəzur dəhlizinə (Tramp marşrutuna) qoşulmaq imkanı yaranacaq.

Mübariz FEYİZLİ

Yeni dördillik inkişaf hədəfləri

2027-2030-cu illərə dair sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası hazırlanır

“Azərbaycan Respublikasının 2027-2030-cu illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası” və “Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı”nın hazırlanması ilə bağlı işlər davam etdirilməkdədir. Müvafiq dövlət qurumları koordinasiya fəaliyyəti

yöt çərçivəsində ölkəmizin əsas uzunmüddətli inkişaf istiqamətləri və makroişkişaf parametrlərinin müxtəlif istiqamətləri üzrə təkliflər ssenariləri hazırlayır.

Qeyd edək ki, Prezidentin 2025-ci il 30 may tarixli müvafiq sərəncamına əsasən, “2027-2030-cu illərdə sosial-

iqtisadi inkişaf Strategiyası”nın və “Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı”nın 9 ay müddətində hazırlanması üçün Nazirlər Kabinetinə tapşırıq verilib. Həmin tapşırığın icrasının təmin edilməsi məqsədilə Nazirlər Kabinetinin 2025-ci il 18 iyun tarixli qərarı imzalanıb və sənədə əsasən Strategiya və

Dövlət Proqramı üzrə layihələrin hazırlanmasında aidiyyəti dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üçün xüsusi komissiya yaradılıb. Komissiyanın tərkibində iki işçi qrup yaradılıb. Strategiyanın hazırlanması məqsədilə 9, Böyük Qayıdış Dövlət Proqramı üzrə isə 4 alt işçi qrup yaradılıb.

2025-ci ildə qeyri-neft sektorunda ÜDM-in nominal həcmi 94,674 milyard manat (illik artım 10,46 faiz) təşkil edəcək. 2026-cı ildə isə qeyri-neft ÜDM-nin həcmi 102,595 milyard manat (artım 8,37 faiz) 2027-ci ildə 110,434 milyard manat (artım 7,64 faiz), 2028-ci ildə isə 118,8 milyard manat (artım 6 faiz) təşkil edəcək. 2030-cu ilədək real artım tempi 8-10 faiz civarına qalmaqla 145 milyard manata çata bilər. Orta-müddətli Xərclər Çərçivəsi sənədinə əsasən, neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in artım dinamikası yüksələcək və 2028-ci ildə ÜDM-in tərkibində qeyri-neft sektorunun payı daha da artaraq 77,8 faizə çatacaq, növbəti illərdə bu rəqəm 80 faizi ötmüş olacaq.

Qeyri-neftə əsaslanan yeni iqtisadiyyat quruculuğu başlayır

Azərbaycanın yeni inkişaf strategiyası sənədi sosial-iqtisadi inkişaf üzrə müəyyən edilmiş 5 milli prioritetə əsaslanır. Başlıca hədəf trendi iqtisadiyyatın strukturu və şəxələnməsini, yeni sənaye və innovasiya cəmiyyətinin qurulması ilə əlavə dəyər yaradan qeyri-resurs sahələrinin hərəkətverici drayverlərə çevrilməsidir. Bu məqsədlə yaxın 5 illik ssenariyə əsasən, milli iqtisadiyyatın dərin şəxələnməsi, mallar və xidmətlər üzrə ixrac potensialının tam reallaşdırılması üçün yeni hərəkətverici dayanıqlı qüvvələr tapılacaq.

Iqtisadiyyatda uzunmüddətli investisiya resurslarının əsas mənbəyi olan kapital və sığorta bazarının inkişafı, milli bank sektorunun dayanıqlılığının təmin olunması, real iqtisadiyyatın maliyyələşdirilməsində bankların payının artırılması və sahibkarlıq fəaliyyətinin inkişafına əlavə təkanların verilməsi, ölkə iqtisadiyyatına birbaşa xarici in-

Azərbaycanın yeni inkişaf strategiyası sənədi sosial-iqtisadi inkişaf üzrə müəyyən edilmiş 5 milli prioritetə əsaslanır. Başlıca hədəf trendi iqtisadiyyatın strukturu və şəxələnməsini, yeni sənaye və innovasiya cəmiyyətinin qurulması ilə əlavə dəyər yaradan qeyri-resurs sahələrinin hərəkətverici drayverlərə çevrilməsidir. Bu məqsədlə yaxın 5 illik ssenariyə əsasən, milli iqtisadiyyatın dərin şəxələnməsi, mallar və xidmətlər üzrə ixrac potensialının tam reallaşdırılması üçün yeni hərəkətverici dayanıqlı qüvvələr tapılacaq.

Bütün bu genişmiqyaslı işlər azad ərazilərdə artıq iqtisadi fəaliyyətlər üçün dayanıqlı baza və infrastrukturların hazır olmasına dəlalat edir. Avqustun 8-də Vaşinqtonda Ermənistanla Azərbaycan arasında paraflanmış sülh sazişi isə bölgədə təhlükəsizliyin, sabitliyin, rifahın və qarşılıqlı faydalı

Sülh sazişi bölgədə dayanıqlı təhlükəsizliyi və rifahı möhkəmləndirəcək

əməkdaşlığın formalaşması, eləcə də iqtisadi və ticarət əlaqələrinin inkişaf etməsi üçün münbit şərait yaradır. Dayanıqlı sülhün təmin edilməsi Cənubi Qafqazın lider

vestisiyaların cəlbinin təşviqi və xarici investitorlara daha geniş rəqəbat mühitinin yaradılması da diqqət mərkəzində olacaq.

Konsepsiyada Azərbaycanın iqtisadi artım ssenariləri enerji fraqmentasiyaları və resurs daxilolmalarından daha çox ümumi iqtisadi güc və xüsusilə də qeyri-neft mənbələrinə əsaslanmaqla tərtib edilib.

Nikbin qənaətlərə görə, qeyri-neft sektorunun artmasında əsas amillər biznes sektorunun fəallığının yüksəlməsi, “kölge iqtisadiyyatı” təzahürlərinin minimallaşdırılması və şəffaf qənaətlərinin artması, habelə qeyri-resurs bölmələri olan sənaye, tikinti-inşaat, ticarət, xidmət, turizm sahələrində yığım mənbələrinin genişlənməsi, bölgələrdə yeni müəssisələrin yaradılması və digər amillər həlledici rol oynayacaq. 2025-ci ildə qeyri-neft sektorunda ÜDM-in nominal həcmi 94,674 milyard manat (illik artım 10,46 faiz) təşkil edəcək. 2026-cı ildə isə qeyri-neft ÜDM-nin həcmi 102,595 milyard manat (artım 8,37 faiz) 2027-ci ildə 110,434 milyard manat (artım 7,64 faiz), 2028-ci ildə isə 118,8 milyard manat (artım 6 faiz) təşkil edəcək. 2030-cu ilədək real artım tempi 8-10 faiz civarında qalmaqla 145 milyard manata çata bilər. Orta-müddətli Xərclər Çərçivəsi sənədinə əsasən, neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in artım dinamikası yüksələcək və 2028-ci ildə ÜDM-in tərkibində qeyri-neft sektorunun payı daha da artaraq 77,8 faizə çatacaq, növbəti illərdə bu rəqəm 80 faizi ötmüş olacaq.

dövləti olan Azərbaycanın region iqtisadiyyatının ümumi arxitekturasının müəyyən edilməsində rolunu daha da möhkəmləndirəcək. Bu baxımdan yeni strategiya sənədi həm də müasir reallıqlar fonunda yeni milli və regional inkişaf trendlərini də özündə ehtiva edəcək. Qarabağ və Şər-

qi Zəngəzur Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqisinin ayrılmaq tərkib hissəsinə çevrilməklə 2030-cu il hədəflərinə çatmaqda yeni mərhələ açacaq.

“Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı”nın iqtisadi prioritetləri

Strategiyada mühüm prioritetlərdən biri azad ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına inteqrasiyasıdır. Bu prinsiplər, eyni zamanda, “Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı”nda da başlıca istiqamət kimi müəyyənən. Bu trendlər üzrə də ayrıca inkişaf ssenariləri hazırlanır. Əsas məqam ərazidəki infrastrukturların tam başa çatdırılması və zəruri iqtisadi inkişaf arxitekturasını təmin edən hərəkətverici blokları işə salmaqdır.

Ötən dövr ərzində bu ərazilərin ölkənin ümumi iqtisadiyyatına reinteqrasiyası, yeni beynəlxalq və regional nəqliyyat-logistika dəhlizlərinin imkanlarının yaradılması istiqamətində sürətli ardıcıl işlər həyata keçirilib. Elektrik enerjisi, təbii qaz, su, rabitə, yol, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, mənzil-kommunal və digər zəruri infrastrukturların yenidən qurulması, yaşayış evlərinin tikintisi, həmçinin iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə layihələr, nəzərdə tutulan planlar tam yerinə yetirilib. Ərazilərin elektrik enerjisi ilə təchizatı üçün 72,2 km 110 kv-luq, 262 km 330 kv-luq uzunluqda elektrik verilişi xətləri çəkilib. Poçt

və telekommunikasiya xidmətləri infrastrukturunun qurulması məqsədilə 2 yaşayış məntəqəsində, inzibati binada poçt xidmətləri yenidən təşkil edilib, 1 ədəd radio-televiziya yayımı stansiyasının fəaliyyəti təmin edilib. Mobil telekommunikasiya xidmətlərinin təşkili üzrə 11 yeni baza stansiyası quraşdırılıb. 5 km uzunluğunda dəmir yolu xəttinin çəkilişi başa çatdırılıb.

Azad ərazilərdə zəruri yol-nəqliyyat infrastrukturlarının inşası da sürətlə davam etdirilməkdədir. Həmin nəhəng infrastrukturlardan biri - Zəngəzur dəhlizinin ən mühüm qovşaqlarından olan Horadiz-Ağbend dəmir yolu xəttinin layihələndirilməsi işlərinin 85 faizindən çoxu yerinə yetirilib. Eləcə də Kəlbəcər və Laçın rayonları ərazisində yol infrastrukturunun, Ağdam şəhərinin daxili yollarının, Xudafərin-Qubadlı-Laçın, Əhmədboyli-Füzuli-Şuşa, Horadiz-Cəbrayıl-Zəngilan-Ağbend, Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu və Şuşa-Laçın avtomobil yollarının tikintisi davam etdirilib. Füzuli, Zəngilan və Laçın Hava limanları istifadəyə verilib və beynəlxalq uçuşların təşkili təmin edilib. “Xudafərin” və

“Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı”nda başlıca istiqamət kimi mühüm inkişaf ssenariləri hazırlanır. Əsas məqam ərazidəki infrastrukturların tam başa çatdırılması və zəruri iqtisadi inkişaf arxitekturasını təmin edən hərəkətverici blokları işə salmaqdır.

üçlüyünün uğurlu əlaqəsi möhkəmləndiriləcək. Hökumət hesab edir ki, yüksək inkişaf üçün yalnız iqtisadi artım deyil, cəmiyyətin bütün üzvlərinin sosial rifahı mühüm amildir. İqtisadiyyat inkişaf etdikcə vətəndaşların sərvət

Sosial rifah cəmiyyətinin inkişaf etdirilməsi

Strateji hədəf blokunda əsas istiqamətlərdən biri sosial rifah cəmiyyətinin inkişaf etdirilməsidir. Ölkəmizin uzunmüddətli davamlı və sürətli inkişafı üçün cəmiyyət, biznes və dövlət

və gəlirlərinin, o cümlədən əməkhaqlarının artırılaraq layiqli səviyyəsi təmin edilməli, əməkhaqqının artımı əmək məhsuldarlığının artımı ilə uz-

laşdırılmalıdır. Bu kontekstdə ölkədə artan gəlirlər daha geniş iqtisadi imkanların yaradılmasına, bütün əhali qrupları üçün səmərəli məşğulluğa və layiqli əməyə nail olunmasına səfərbər ediləcək. Həmçinin, gəlirlərin ədalətli bölgüsünün təmin edilməsi, aşağı gəlirli təbəqənin sosial-iqtisadi rifahının artırılması, ümumi yardımın əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi üçün əlavə imkanların yaradılması nəzərdə tutulur. Həmçinin, regionlarda ailə və ev təsərrüfatlarının gəlir əldə etmə imkanları və payının artırılması üçün təşviqedici addımlar atılacaq.

Beləliklə, uğurlu sosial-iqtisadi və siyasi nailiyyətlər, milli və multikultural dəyərlər qarşısında illərdə Şərqlə Qərbin qovşağı olan Azərbaycanın qüdrətinin daha da artacağına əminlik yaradır. Bu imkanlar 2030-cu ilə qədər olan mərhələdə ölkəmizin iqtisadi suverenliyinin möhkəmləndirilməsinə və müasir həyat standartlarına əsaslanan yüksək sosial rifah cəmiyyətinə malik qüdrətli dövlətə çevrilməsinə zəmanət verir.

Milli adətlərimizin yaşadılması...

Qloballaşan dünyada ənənələrimizi necə qoruyaq?

Milli adət və ənənələrimiz təkcə keçmişin yadigarı deyil, eyni zamanda gələcək nəsillərə ötürülməli olan canlı, həmçinin

mədəni bir mirasdır. Onları qorumaq, xalqın mədəniyyətini, tarixini və kimliyini yaşatmaq və gələcəkdə bu dəyərləri nəsil-

dən-nəslə ötürmək üçün vacibdir. Beləliklə, həm özümüzü tanıyıq, həm də dünya ilə güclü mədəni əlaqələr qururuq.

Bu gün qloballaşmanın sürətlənməsi ilə dünyanın hər yerində mədəniyyətlər, dillər, adət və ənənələr nisbətən bir-birinə yaxınlaşır. Bütün bunlar bəzən müsbət nəticələr versə də, milli kimliyi qorumaq və öz mədəni

irsimizi yaşatmaq üçün müəyyən təhlükələr də yarada bilər. Mədəniyyətlərin homogenləşməsi, yerli adət-ənənələrin unudulması və ya “qərbəşmə”si kimi hallarla üzləşirik. Bu səbəbdən adət və ənənələrimizi qloballaşmanın təhlükələrinə qarşı müdafiə etmək çox vacibdir. Bu müdafiə mexanizmləri isə bir neçə istiqamətdə həyata keçirilə bilər:

Mədəniyyətimizin qorunmasında mühüm alət

Təhsil mədəniyyətin qorunmasında və nəsillər arasında ötürülməsində ən mühüm alətdir. Məktəblərdə və universitetlərdə

Azərbaycan tarixini, ədəbiyyatını və adət-ənənələrini dərinlən öyrətmək bu ənənələrin dəyərini başa düşmək üçün əsasdır. Məktəb proqramlarına yerli xalq nağıllarını, şeir və mahnıları daxil etmək, gəncləri folklor və milli sənətə cəlb edəcək layihələr təşkil etmək, universitetlərdə mədəniyyətlərarası dialoqlar və seminarlar təşkil edərək, qlobal mədəniyyətlə qarşılaşdırılmalı, amma öz dəyərlərimizi qorumağa çalışmalıyıq.

Milli dilimizin təbliği

Məlumdur ki, dil, hər bir xalqın mədəniyyətinin əsas hissəsidir və adətlərin qorunmasında vacib rol oynayır. Dilin gücləndirilməsi yerli adətlərin qorunmasında da təsirli ola bilər. Qloballaşma və texnoloji inkişaf əlaqədar olaraq çox zaman yerli dillər zəifləyir və digər dillərin təsiri altında qalır. Bu, milli kimliyə ciddi ziyan vura bilər. Ona

rilməsi yerli adətlərin qorunmasında da təsirli ola bilər. Qloballaşma və texnoloji inkişaf əlaqədar olaraq çox zaman yerli dillər zəifləyir və digər dillərin təsiri altında qalır. Bu, milli kimliyə ciddi ziyan vura bilər. Ona

görə də milli dili qorumaq və təbliğ etmək çox vacibdir.

Lakin bununla bağlı atılacaq addımlar yalnız dilin qorunması ilə məhdudlaşmamalıdır, həm də onun mədəni, sosial və təhsil sahələrindəki əhəmiyyətini vurğulamalıdır. Gənclərə müxtəlif dilləri öyrətmək, amma yerli dilin də əhəmiyyətini başa salmaq vacibdir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Etiraf edək ki, internet və sosial media günümüzdə müxtəlif mədəniyyətləri yaymaq və qorumaq üçün mühüm alətlərdən sayılır. Sosial platformalar, videoyayım xidmətləri və bloqlar vasitəsilə milli adətləri və ənənələri qlobal auditoriyaya tanımaq mümkündür.

Bunun üçün yerli adətləri tanıdan videolar və sənədli filmlərin hazırlanmasını qeyd edə bilərik. Bu filmlər adətlərin

necə həyata keçirildiyini və onların mədəni

Media və texnologiyanın rolu

dəyərini izah edir.

Eyni zamanda, sosial media kampaniyaları da bu gün mühüm təbliğat vasitələrindən biridir. Məsələn, milli adətləri və mədəniyyətləri təbliğ edən

bloq yazıları və videoların yayılması da ənənələrimizin təbliği baxımından mühümdür. Bu, daha çox insanın adətlərimizi öyrənməsinə və informasiya əldə etməsinə kömək edə bilər.

Qloballaşma bəzən təhlükə yaratsa da, bu prosesdən faydalanmaq da olar. Azərbaycanın adət-ənənələrini qorumaq, yalnız qarşıdurma və mühafizəçi yanaşma ilə mümkün deyil. Qloballaşma ilə müsbət əlaqələr qurmaq, mədəniyyətimizi daha geniş auditoriyaya tanımaq və dünya ilə dialoq yaratmaq əhəmiyyətlidir.

400 min evin sənədləşməsi mümkün olsa da...

Dünya Bankı (DB) Qrupunun “Business Ready” hesabatının 2025-ci il üzrə Yol Xəritəsində nəzərdə tutulan tədbirlərdən biri də daşınmaz əmlak sektorunda yeni hüquqi mexanizmlərin hazırlanmasıdır. Həmin me-

xanizmlərdən biri də sənədsiz tikintilərlə bağlı vəziyyətin tənzimlənməsi və əmlakla aid çıxarışların verilməsinin təmin olunmasıdır. DB-nin müəyyən etdiyi öhdəliklərə əsasən, Azərbaycanın müvafiq dövlət qurumu

sentyabrın 1-ə qədər qeyd edilən məsələlərlə bağlı normativ hüquqi akt layihəsi və əlaqəli sənədləri hazırlayaraq addımyəti üzrə təqdim etməlidir. Bu prosesdə iştirak edən Əmlak Məsələləri üzrə Dövlət Komitəsi,

Ədliyyə Nazirliyi, ticarət qeydiyyatı ilə bağlı dövlət qurumları, həmçinin ictimai fəallər və sahibkarlar birgə fəaliyyətə cərcivəsində hüquqi akt layihəsinin hazırlanmasını yekunlaşdırmaqdadır. Layihə çərçivəsində daşın-

maz əmlakın qeydiyyatı, biznes fəaliyyəti üçün icazələrin verilməsi, fərdi və hüquqi şəxslərin həyata keçirdiyi fəaliyyətlərin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi kimi bir çox istiqamətlər nəzərdə tutulur.

Amnistiya xarakterli fərman əmlakın rəsmiləşdirilməsinə yol açır

Qeyd edək ki, dövlət başçısının 2015-ci ildə imzaladığı müvafiq fərmana əsasən, “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” qanuna dəyişikliklər edilib və daşınmaz əmlak üzərində hüquqların əldə edilməsi asanlaşdırılıb. Amnistiya xarakterli daşıyan bu fərman övvəllər hüquq müəyyənədi cə-nəd kimi tanınmayan bəzi sənədlərin rəsmi qeydiyyat üçün əsas kimi qəbul edilməsini təsbit edib. Bununla da, vətəndaşlara əmlaklarını ləqallaşdırmaq üçün əsaslı imkanlar yaranıb. Nəticədə, on minlərlə əmlakın rəsmi qeydiyyata alınması təmin olunub. Dövlət arxivlərində mövcud olan sənədlər, habelə övvəlki inventar bürolar və digər müvafiq qurumlar tərəfindən verilmiş sənədlər nəzərə alınmaqla, əmlakın ləqallaşdırılması elekttronlaşdırılıb.

Bu istiqamətdə aparılan islahatların və Yol Xəritəsindən irəli gələn öhdəliklərin icrası daşınmaz əmlak sektorunda hüquqi mexanizmlərin daha da təkmilləşdirilməsinə səbəb olub. Sentyabrın qüvvəyə minəcək yeni hüquqi akt da bu sahədə əlavə tədbirlərin tərkib hissəsidir. Yeni qaydalar, həmçinin, əcnəbilərin mənzil mülkiyyətində torpaq hüquqlarının tənzimlənməsi və torpaq icarəsi mübahisələrinin məhkəmədənəcnəkar həlli üçün arbitraj mexanizminin tətbiqini nəzərdə tutur.

“Kölgə mülkiyyəti”nin səbəbkarı kimlərdir?

Mülkiyyət hüquqlarının dövlət tərəfindən tanınması daşınmaz əmlak bazarının sağlam inkişafı üçün başlıca şərt hesab olunur. İndiyə qədər bu istiqamətdə kifayət qədər işlər görüldü, texniki pasportu olan köhnə tikililərin sadələşdirilmiş qaydada qeydiyyata alınmasından sonra artıq yüzlərlə ailəyə rəsmi çıxarış əldə

etmək imkanı yaradılıb.

Ancaq problemlər də kifayət qədərdir. Xüsusən də Abşeron yarımadasında təxminən, yarım milyona yaxın əmlak hələ də “kölgə mülkiyyəti” kimi qalır və çıxarış əldə etməsi müşkülə çevrilib. Onların böyük qismi bələdiyyə və yerli icra orqanlarının “xeyir-duası” ilə qanundankənar

inşa olunub. Bu isə həmin daşınmaz əmlak sahiblərinin əmlakın girova qoyulması, ipoteka kreditləşməsi, rəsmi satışlar və investisiya axını baxımından məhdudiyyət yaradır.

Yeni hazırlanan layihə də məhz bu sahədə mövcud olan boşluğu aradan qaldırırsa, daşınmaz əmlakın kadastr qeydiyyatına və rəsmi bazara inteqrasiyasına şərait yaradılmasını nəzərdə tutur. Azərbaycan Qiymətləndiricilər Palatasının Rəyasət Heyətinin sədr müavini Günay İsmayilqızı mediaya açıqlamasında bildirib ki, yeni hüquqi mexanizmlərin tətbiqi sayəsində ölkə üzrə

400 minə yaxın qanunsuz tikilinin rəsmi sənədləşdirilməsi mümkün olacaq. Bu, o deməkdir ki, layihənin tətbiqi dövlət orqanlarını müəyyən etdiyi meyarlara cavab verən daşınmaz əmlakların çıxarışla təmin olunmasını həll edə biləcək.

Qanun güzəştə getməyi təşviq edir

Azərbaycan Qiymətləndiricilər Palatası təklif edir ki, yeni normativ akt sovet dövründən qalma tikililəri deyil, həm də sonradan bələdiyyə torpaqlarında sənədsiz tikilmiş evlərə də şamil olunsun. Bu, uzun illərdir ki, yorucu və bürokratik əngəllə çevrilən qanunsuz əmlak probleminin bərdəfəlik həllinə səbəb ola bilər. Proses isə daha çox dövlətə fayda gətirir. Çünki mülkiyyət hüquqlarının tam tanınması sayəsində yüz minlərlə ev və mənzil əmlak vergisinə cəlb ediləcək, ipoteka bazarının genişlənməsinə və vətəndaşların sosial rifahının yaxşılaşmasına təsir göstərəcək. Bu baxımdan yeni institusional çərçivə müəyyənəlməli, Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti və yerli icra orqanları, bələdiyyələr vahid platformada birləşərək problemin həlli üçün güzəştli mexanizmlər hazırlamalıdır. “Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında” qanuna dəyişikliklərin özü amnistiyəyönümlü olmaqla, müvafiq qurumlara bürokratik maneəni aradan qaldırmağı, əmlakın ləqallaşdırılması üçün asan mexanizmlər tapmağı tələb edir.

E.CƏFƏRLİ

1 milyona yaxın sənədsiz evin taleyi yenə qaranlıq qalır

Elə sual da buradan doğur, 400 min tikilinin qanuni əmlak sənədləşməsi öz həllini tapdığı halda, yerdə qalan yüz minlərlə evin taleyi necə olacaq?

Ölkədə 1 milyondan artıq sənədsiz evin olmasını nəzərə alsaq, yeni hüquqi aktın daşınmaz əmlak bazarının təxminən 30

faizinin qanuni əmlak statusu əldə etməsinə imkan yaradacaq. Yəni, yenə də yüz minlərlə ev sahibinin mənzilinin çıxarış alınması həll olunmamış qalacaq. Bunun başlıca səbəbi isə tələb olunan meyarlardır. Mövcud qanunvericiliyə əsasən, evin müvafiq sənədləri, ən əsası isə ilkin

mənəbə sayılmadığından bu tipli evlərin taleyi də qaranlıq olaraq qalır. Çünki onların mütləq əksəriyyəti icra hakimiyyəti və əmlak orqanlarının reyestrində görünmür. Bu cür evlər, Abşeron, Binəqədi, Sabunçu, Suraxanı, Xəzər və Xətai rayonlarında daha çoxdur.

Ömrünü Vətən yolunda yaşayan qəhrəman

40 illik ömrünün 25 ilini Vətənə xidmət etməklə keçirən Azərbaycan Ordusunun zabiti Fətəliyev Zahir Zakir oğlu 26 may 1985-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. O, orta təhsil aldığı 221 saylı orta məktəbin 8-ci sinfini bitirdikdən sonra 15 yaşında ikən Cəmşid Naxçıvanski adına Hərbi Liseyə qəbul olunmaqla hərbi təhsilinin bünövrəsini qoyur. Daha sonra təhsilini 2002-2006-cı illərdə Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbində, 2006-2007-ci illərdə Azərbaycan Ordusunun Təlim-Tədris Mərkəzində davam etdirir. Ali təhsilini bitirdikdən sonra “leytenant” hərbi rütbəsini alan Zahir Fətəliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasına təyinat olaraq N saylı hərbi hissədə zabıt kimi hərbi xidmətə başlayır. Davamlı olaraq 13 il Naxçıvanda müxtəlif hərbi hissələrdə xidmət edən Zahir Fətəliyevin təyinatı 2019-cu ildə Tərtər şəhərindəki N saylı hərbi hissəyə verilir. 2020-ci il sentyabrın 27-də Azərbaycan ərazi bütövlüyünün bərpa olunması üçün başlanan Vətən müharibəsi zamanı o, xidmətini davam etdirdiyi Tərtər-Ağdam istiqamətindən döyüşlərə girir. Gərgin döyüşlər zamanı dəfələrlə ağır xəsarətlər almasına baxmayaraq, qəlbində olan vətənpərvərlik sevgisi, döyüş əzmi müharibənin sonunadək döyüşlərdə iştirakını davam etdirməsinə güc-qüvvət vermişdir. Döyüşlərdə göstərdiyi şücaətinə görə Azərbaycan Respublikasının Mühəribə veteranı, Vətən müharibəsi iştirakçısı, Suqovuşanın azad olunmasına görə medalları ilə təltif olunmuşdur. Mühəribə bitdikdən sonra da zabıt kimi xidmətini davam etdirmək istəyinə baxmayaraq sağlamlığı buna imkan vermir. 2021-ci ildə ordu sıralarından ehtiyata buraxılır. Ehtiyatda olduğu müddət ərzində peşəkar həkimlərimiz həkim-qəstrentoloq Afaq Həşimova və həkim-nevropatoloq Aygün İbadovanın sayəsində sağlamlığı bərpa olunur və mütləmədi olaraq həkim nəzarətində saxlanılır. Gəncliyinin 25 illini hərbi xidmətə sərf etdikdən sonra həyatının qalan hissəsinin övladları və ailəsi ilə birgə keçirdiyi zamanda 22 avqust 2025-ci ildə qəflətən vəfat edir. Artıq ondan geriye qalan 2 azyaşlı övladı və onunla bağlı xatirələrdir.

Havar

Moskvadan “ironiyalı” reaksiya

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedev Polşa və Ukrayna arasındakı mübahisəyə münasibət bildirib - o, öz Telegram sosial şəbəkə hesabında ironik tərzdə qeyd edib ki, iki ölkə, “klinik rusofoblar” hazırda qarşı-qarşıyadır. Medvedev Polşanın Kiyev hökumətindən Volin faciəsinə görə məsuliyyəti tanımağı tələb etdiyini, lakin Ukraynanın bunu qəbulanmaq istəmədiyini vurğulayıb. Medvedev yekun olaraq, iki ölkə arasında baş verən mübahisənin Rusiyanın və rusların xeyrinə olduğunu bildirib.

Macarıstan məhkəmədə iddia qaldırıb

Macarıstan Avropa İttifaqı Şurası və Avropa Sülh Fonduna qarşı məhkəmə iddiası qaldırıb. Belə ki, hökumətə yaxın olan “Magyar Nemzet” qəzetinin məlumatına görə, rəsmi Budapeşt Aİ-nin dondurulmuş Rusiya aktivlərindən Ukraynaya hərbi yardımı maliyyələşdirmək üçün istifadə etmək qərarına qarşıdır. Qəzetin məlumatında qeyd olunur ki, iddia iyunda Aİ Məhkəməsinə göndə

Budapeştə qarşı tədbirlər görülmə bilər

rib, avqustun 25-də isə baxılmaq üçün qəbul edilib. Budapeşt hesab edir ki, Aİ Şurasının və Avropa Sülh Fondunun rəhbərliyinin qərarı qanunsuz olub, çünki bu, Macarıstanın rəyi nəzərə alınmadan qəbul edilib. Söhbət 2025-ci ilin fevralında Brüssel qəbul etdiyi qərardan gedir.

Həmin qərara görə, bloklanmış Rusiya aktivlərinin idarə olunmasından əldə edilən xalis mənfəətin 99,7 faizi Ukraynaya hər il 3-5 milyard avro həcmində hərbi dəstək üçün davamlı maliyyələşməni təmin etməklə Avropa Sülh Fonduna göndəriləcək. İddiaya baxılma tarixi hələ müəyyən

edilməyib. Qəzet qeyd edir ki, bu proses illərlə uzana bilər. Bu arada nəsrin hesablamalarına görə, Ukraynaya hərbi yardım göstərmək üçün Avropa Sülh Fondundan artıq 11 milyard avro ayrılıb. Qeyd edək ki, Macarıstanın Rusiya maraqları naminə Aİ siyasətinə zidd addımlarına görə Brüssel onun Aİ qərarlarının qəbulunda iştirakını məhdudlaşdırmağa hazırlaşır.

Macarıstanın iddiası təmin ediləcəkmi?

Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Mənasibətlərin Təhlili Mərkəzinin siyasi eksperti Sultan Zahidov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Macarıstanın Avropa İttifaqı Şurasına qarşı məhkəmədə iddia qaldırması ilk hal deyil.

“Keçən il - 2024-cü ilin mayında da Macarıstan Avropa İttifaqı Şurasına qarşı məhkəmədə iddia qaldırmışdı. Buna baxmayaraq, Budapeşt istədiyi nəticəni əldə etmədi. Ümumiyyətlə, bu kimi proseslər çox uzun zaman aparır. Əgər Avropa İttifaqı Şurası Aİ-nin müqavilələrinin müddəalarını və qanunvericilik prinsiplərini pozmayıbsa, Macarıstanın məhkəmədə budəfəki iddiası da heç bir işə yaramayacaq. O ki qaldı Aİ-nin dondurulmuş Rusiya aktivlərindən Ukraynaya maliyyə yardımı ayırmasına, Kiyevə dəstəyin davam etdirilməsi Avropa İttifaqının təhlükəsizlik strategiyasının ilkin prioritetidir. Bu, Aİ-nin maraqlarına söykənən bir məsələdir. Aİ-nin heç bir siyasi institutu Ukraynaya ma-

liyyə yardımlarının davam etdirilməsinə qarşı çıxmıyacaq.” - deyər S.Zahidov vurğulayıb ki, Macarıstanın Aİ-nin qərarlarının qəbulunda iştirakı bu hallarda məhdudlaşdırıla bilər: “Avropa İttifaqı Şurasında iqtisadi-ticarəti və iqtisadi-sosial məsələlər ilə bağlı qərarlar qəbul olunarkən, səsvərmədə “keyfiyyətli səs çoxluğu”na üstünlük verilir, yəni Aİ-nin bütün üzv ölkələrinin həmin məsələlərlə bağlı qərarvermə prosesində rəyinin nəzərə alınması şərt deyil - Aİ-nin üzv ölkələrinin üçdə ikisinin müsbət rəyi kifayət edər. Bu kimi məsələlərdə Macarıstanın mövqeyi nəzərə alınmaya bilər. Amma xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələlərində “keyfiyyətli səs çoxluğu” tətbiq olunmur - bu kimi məsə-

lərdə Aİ-nin bütün üzv ölkələrinin rəyi nəzərə alınmadan qərarların qəbul edilməsi qeyri-mümkündür. Ukrayna ilə bağlı aparılan müzakirələr daha çox buraya aiddir. Macarıstanın Rusiya-Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı mövqeyi Aİ-nin Ukrayna siyasətində addımlarına əngəl yaradır. Bu səbəbdən Brüssel “keyfiyyətli səs çoxlu-

ğu”nu xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələlərinə də sirayət etmək istəyir”.

“Maastrixt” müqaviləsinin 7-ci maddəsi işə salına bilər?

“Digər bir versiya, Avropa İttifaqının əsasını qoyan “Maastrixt” müqaviləsinin 7-ci maddəsinin işə salınmasıdır, halbuki indiki halda bu, real görünmür. Bu maddə özündə Aİ-nin hər hansı üzv ölkəsinin səvmə və veto hüququndan məhrum edilməsini ehtiva edir. Bu maddə o zaman tətbiq olunur ki, Aİ-nin üzv ölkəsi ittifaqın dəyərlərinə hörmət etmir. Ancaq 7-ci maddənin tətbiq olunması üçün Aİ-nin bütün üzv ölkələrinin rəyi nəzərə alınmalıdır” - deyər S.Zahidov əlavə edib.

Yunis ABDULLAYEV

Polşa-Ukrayna münasibətlərində GƏRGİNLIK

Varşava Kiyevdən tələb edir

Son zamanlar Polşa-Ukrayna münasibətlərində soyuqluq müşahidə olunur. Belə ki, İkinci Dünya müharibəsi zamanı alman nasistləri ilə əməkdaşlıq edən Ukrayna millətçiləri tərəfindən yerli polyak əhalisinə qarşı törədilən Volin qətləmi ilə bağlı mübahisələrin davam etməsi səbəbindən Varşava ilə Kiyev arasında münasibətlər müəyyən qədər kəskinləşib. Uzun müddətdir ki, Polşa dövləti, istər prezident, istər XİN rəhbərliyi, istərsə də parlament səviyyəsində Ukraynadan Volin qətlia-

mını soyqırımı kimi tanımağa, bu faciəyə görə məsuliyyət daşıyanları cəzalandırmağa, qurbanların ailələrini kompensasiya ödəməyə və Banderə ideologiyasından əl çəkməyə çağırır. Ukrayna hakimiyyəti Volində həlak olan qurbanların qalıqlarının ekskumasiyasına vəd versə də, hər iki dövlət arasında bu qətləmi ilə bağlı problemlər hələ də həllini tapmayıb. Polşa öz tələbində ısrarlıdır və bir addım da geri çəkilmək niyyətində deyil. Polşanın yeni dövlət rəhbəri Karol Navroçki iyul ayında keçir-

rilən son prezident seçkilərində qələbə çaldıqdan sonra xalqa müraciətində bəyan etmişdi ki, Ukrayna hakimiyyəti tarixi reallıqları qəbul etməlidir - o, açıq şəkildə xəbərdarlıq etmişdi ki, əgər Ukrayna Volin qırğınında polyaklara qarşı törədilmiş cinayətlərlə bağlı tarixi həqiqətləri qəbul etməzsə və tibbi hadisələrdə qətlə yetirilmiş polyakların qalıqlarını təhvil verməzsə, Polşa Ukraynanın Aİ və ya NATO-ya üzvlüyünü dəstəkləməyəcək. Polşanın müdafiə naziri Vladislav Kosiniyak da “Sputnik

Kazaxstan”a açıqlamasında eyni fikirləri səsləndirib. Kosiniyak qeyd edib ki, Volin qətləmi ilə bağlı məsələ öz həllini tapmamış, Ukraynanın Aİ-yə üzv olması mümkün deyil: “Ukrayna Volin qırğını, Volində soyqırımı məsələsinə həll etməsə, ekskumasiya aparmasalar və qurbanların xatirəsinə əbədiləşdirməsələr, onun Avropa İttifaqına daxil olmaq şansı yoxdur”, - deyər o bildirib. Ukraynada “Benderlər” adlı millətçi təşkilatın mövcudluğu da Polşa tərəfindən birmənalı qarşılanmır.

Volin qətləmi nə zaman baş verib?

Volin qətləmi - İkinci Dünya müharibəsi zamanı nasistlərlə əməkdaşlıq edən millətçi Ukrayna Üsyan Ordusunun etnik baxımdan polyak olan mülki əhaliyə qarşı törətdiyi soyqırımı hesab olunur. Tarixi məlumatlara görə, nasist Almaniyası 1941-ci ilin iyununda SSRİ-yə genişmiqyaslı hücum etdikdən sonra Ukrayna ərazisində yəhudilərə, polyaklara və digər yerli xalqlara qarşı etnik təmizləmə siyasətini həyata keçirmək üçün ukraynalı millətçilərdən ibarət olan silahlı qruplar təşkil etmişdi. Həmin məlumatlarda qeyd olunur ki, 1941-1943-cü illərdə Stepan Banderanın rəhbərliyi ilə Ukraynada yaradılmış millətçi Ukrayna Üsyan Ordusu həm sovet hakimiyyətinə, həm də Ukraynadakı bütün etnik qruplara qarşı sistemli qırğınlar

həyata keçirmişdi. 1943-cü ilin yaz-yay aylarında etnik polyaklara qarşı qırğınlar daha geniş vüsət almışdı. Polşa hökuməti Volin qırğınının qurbanlarının sayının 36 min 750 nəfər olduğunu bildirir. Tarixçilər də bu rəqəmin 30-40 min arasında olduğunu iddia edirlər. Qurbanlar arasında qadınlar, uşaqlar və qocalar çoxluq təşkil edib. 1992-ci ildə Polşa nümayəndə heyətinin Ukraynada apardığı

Polşada bu yaxınlarda keçirilən prezident seçkilərində müxalifətin namizədi Karol Navroçki ölkənin yeni prezidenti seçildəndən sonra Polşa və Ukrayna arasındakı münasibətlərdə gərginliyin kəskinləşəcəyi ehtimal olunurdu. Ölkənin yeni dövlət başçısı K.Navroçki bəzi məsələlərdə Rusiyanəyilli mövqe nümayiş etdi-

tədqiqatlar zamanı 600-ə yaxın kütləvi məzarlıq aşkar edilmişdir. 2003-cü ildə hadisələrin 60-cı ildönümündə Ukrayna və Polşa hökumətləri müştərek bəyanat yayaraq bu faciəli hadisələri pisləmişdilər. Polşa parlamenti iyulun 11-ni Soyqırımı Qur-

banlarının Milli Anım Günü kimi təsis edib. Bir qayda olaraq, hər il iyunun 11-də bütün ölkədə anım tədbirləri keçirilir, Volində polyakların faciəli taleyinə həsr olunmuş mühazi-rələr, görüşlər, sərgilər təşkil olunur və qurbanlar ehtiramla yad edilir.

Polşa prezidentindən Ukraynaya qarşı ilk addım

Polşa Prezidenti Karol Navroçki işsiz Ukrayna vətəndaşlarına sosial müavinətlər və tibbi yardımı nəzərdə tutan qanuna veto qoyduğunu açıqlayıb. “RIA Novosti”nin məlumatına görə, K.Navroçki bildirib ki, son üç ildə ölkədə vəziyyət dəyişib: “İndi yalnız işləyən vətəndaşlar hər uşaq üçün aylıq 800 zloti (təxminən 200 dollar) ödəniş üçün müraciət edə bilərlər. Müharibə başlayandan sonra

Ukraynadan Polşaya bir neçə milyon qaçqın gəlib. Həmin vaxt ölkə parlamenti bütün qaçqınlara bir sıra güzəştlər verən qanun qəbul edib. Xüsusilə, bu, pulsuz tibbi xidmətə, eləcə də bir sıra sosial müavinətlərə aiddir. Ukraynadan olan işsiz qaçqınlar Səhiyyə Fonduna ödəniş etmirlər, lakin Polşa vətəndaşları ilə müqayisədə imtiyazlı vəziyyətdədirlər. Ona görə də işsiz ukraynalılar artıq pulsuz tibbi xidmətdən məhrum olacaqlar,” - deyər K.Navroçki bildirib. Qeyd edək ki, hazırda Polşada müvəqqəti məskunlaşan ukraynalı qaçqınların müəyyən qismi deportasiya olunmağa başlayıb.

dən sonra tarixi məsələlər ətrafında müzakirələrin aparılması daha münasib olar,” - deyər O.Qasımov vurğulayıb ki, Polşa ilə Ukrayna arasında münasibətlərin kəskinləşməsi Rusiyanın xeyrinədir: “Söz-süz ki, bu cür vəziyyət Rusiyanın maraqlarına cavab verir. Moskva çox istəyir ki, Ukrayna ilə onu müdafiə edən ölkələr arasında münasibətlər gərginləşsin və ixtilaflar yarasın, çünki onlar hesab edirlər

ki, bu kimi hallar Ukraynanın müdafiəsinin zəifləməsinə və rus ordusunun bu ölkənin dərinliklərinə irəliləməsinə münasib şərait yarada bilər. Moskva Polşa-Ukrayna münasibətlərində vəziyyətin gərginləşməsindən faydalanmağa çalışacaq”. Ekspert əlavə edib ki, Polşa cəmiyyəti və siyasi elitəsi kifayət qədər müdrikdir. “İkinci Dünya müharibəsində SSRİ-nin özü də polyak xalqına qarşı qırğınlar törədib. 1940-cı ildə Katında polyak zabitlərinin SSRİ qoşunları tərəfindən kütləvi şəkildə güllələnməsi Polşa xalqının yaddaşdan silinməyib və heç bir zaman silinməyəcək. Hesab edirik ki, həm Polşa, həm də Ukrayna uyğun zaman tapıb aralarındakı tarixi məsələləri həll edəcək”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Qurban Qurbanov: Futbolçularım qürur duyuram

“Prezident İlham Əliyev “Qarabağ”ı təbrik edib. Buna görə qürur hissi keçirirəm. O, bizim oyunlarımızı izləyir. Qələbə münasibətilə Prezident İlham

Əliyevi və ailəsini təbrik edirəm”.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri “Qarabağ”ın baş məşqçisi Qurban Qurbanov UEFA Çempionlar Liqasının pley-off mərhələsində evdə Macarıstanın “Ferensvaroš” klubuna iki oyunun nəticəsinə əsasən 5:4 hesabı ilə qalib gələrək növbəti mərhələyə yüksəlmələri barədə danışarkən deyib.

O, matçın gərgin keçdiyini bildirib: “Futbolçularım qürur duyuram.

Çox xoşbəxtik. Tarixi nəticəni azarkeşlərimiz haqq edirdi”.

Q. Qurbanov son üç gündə komandasının gərgin olduğunu deyib: “Futbolçularımın yanında idim. Mənim özümdə də gərginlik hiss olunurdu. Oyunçularıma diqqətli olmaq barədə tapşırıq vermişdim. Biz Liqa mərhələsində olmağı tam olaraq haqq edirik”.

Baş məşqçi Liqa mərhələsinin matçlarını hansı stadionda keçirəcəkləri barədə də danışdı: “Hələ bu barədə qərar verməmişik. Oyunları Tofiq Bəhramov adına

Respublika Stadionunda da keçirə bilərik. Amma məsləhət olarsa, Bakı Olimpiya Stadionundan da istifadə edə bilərik”.

Qeyd edək ki, avqustun 27-də Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionunda təşkil edilən görüş rəqibin 3:2 hesablı qələbəsi ilə yekunlaşıb.

Ağdam təmsilçisinin heyətində Leandro Andrade ilə Abdullah Zubir fərqləniblər. Rəqibdə isə Lenni Jozef, Barnabaş Varqa (penaltı) və Aleks Tot diqqət mərkəzinə düşüblər.

İlk görüşdə 3:1 hesablı üstünlük əldə edən “Qarabağ” tarixində ikinci dəfə Çempionlar Liqasının əsas mərhələsinə vəsiqə qazanıb.

Qərəzsiz, tərəfsiz və obyektiv informasiya məkanı

İTV 20 yaşında...

Ənənəvi informasiya vasitələrindən biri olan televiziya internet və sosial medianın inkişafı nəticəsində müəyyən çətinliklərlə üzləşsə də, öz unikal xüsusiyyətlərini qoruyub saxlayır. Bu gün İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətinin (İctimai Televiziya və İctimai Radio) fəaliyyətə başladığı gündür. Şirkətin 20 yaşı tamam olur. İctimai TV ölkəmizdə müstəqil yayımcılıq prinsiplərinə əsaslanan ilk televiziya kanallarından biridir. Televiziya artıq 20 ildir ki, Azərbaycan cəmiyyətinə xidmət edir və yarandığı gündən bəri qərəzsiz, tərəfsiz və obyektiv informasiya məkanı kimi tanınır.

Xatırladaq ki, şirkət “İctimai televiziya və radio yayımı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun

itv

tətbiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 5 noyabr 2004-cü il tarixli fərmasına əsasən yaradılıb.

Milli Televiziya və Radio Şurasının (MTRŞ) 22 avqust 2005-ci il tarixli qərarı ilə İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətinə televiziya yayımı üçün xüsusi razılıq (lisenziya) verilib. Həmin ilin 29 avqust tarixində isə fəaliyyətə başlayıb.

Avropa Yayım İttifaqının üzvü olan telekanalın verilişləri bütün Azərbaycan ərazisində yayımlanır. Həmçinin televiziya 2022-ci il yanvarın 28-də “Azerspace-1” peykidə HD yayım formatına keçib.

İctimai Televiziya respublikamızın zəngin və rəngarəng efir məkanında tamamilə fərqli, ictimai yayım prinsiplərinə uyğun proqramlar təqdim edir. Bir sözlə, İTV Azərbaycan tele-

məkanına yeni nəfəs gətirib. Təbii ki, buna düzgün idarəçilik və çalışan kollektivin birgə əməyi sayəsində nail olunub. Telekanal öz ənənəsinə

bu gün də sadiqdir. İctimai TV-nin proqram şəbəkəsi günbəgün genişlənir və müxtəlif janrları əhatə edir. Xəbər proqramları, siyasi təhsil proqramları, sənədli filmlər, musiqi və mədəniyyət verilişləri kanalın əsas fəaliyyət istiqamətini təşkil edir. Xəbərlər bölmündə ölkədə və dünyada baş verən mühüm hadisələrlə bərabər, sosial, iqtisadi və mədəni mövzularda da diqqət yetirilir. İTV həmçinin Azərbaycan mədəniyyəti, tarixi və ədəbiyyatı haqqında proqramlar hazırlayaraq milli dəyərlərin qorunması və təbliğinə töhfə verir.

Telekanal yalnız xəbər proqramları ilə deyil, həm də maraqlı və rəngarəng verilişləri ilə də fərqlənir. Bu

verilişlər fərqli mövzularla müxtəlif auditoriyaların maraqlarını təmin edir və eyni zamanda maarifləndirmə işi aparır. Sosial, mədəni, iqtisadi və təh-

sil sahələrində hazırlanan proqramlar, cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinin maraqlarını nəzərə alaraq, onların məlumatlandırılması və maarifləndirilməsinə xidmət edir. Bu verilişlər vasitəsilə İTV tamaşaçılarna dəyərli və zəngin kontent təqdim edir, aktual məsələlər haqqında müzakirə platfor-

ması vardır. İTV öz ənənəsinə sadiq qalaraq cəmiyyətin inkişafı üçün mühüm mövzuları işıqlandıran və auditoriyanın maraqlarına cavab verən proqramlar hazırlayır.

Azərbaycan vətəndaşlarının marağına xidmət edən televiziya milli-mə-nəvi dəyərlərimizi qorumaq, plüraliz-

mi inkişaf etdirmək yolunda səylərini davam etdirir. Daimi təmasçı və dinləyicilərinin qəlbinə yol tapan İTV hər mövsümdə yeni formatlarda verilişlər, layihələrlə izləyicilərin görüşünə gəlir. İctimai TV-nin əsas missiyası Azərbaycan cəmiyyətinə xidmət etmək, ictimai maraqları qorumaq və maarifləndirmə funksiyasını yerinə yetirməkdir. Qeyd edək ki, 44 günlük Vətən müharibəsi dönməmində də İctimai Televiziya informasiya müharibəsinin ilk sıralarında yer alıb.

İctimai Televiziya və Radio Yayım Şirkətinin bütün əməkdaşlarını təbrik edir, yaradıcılıqlarında yeni uğurlar arzulayırıq!

Yeganə BAYRAMOVA

“Çəkindirici güc”, yoxsa real təhlükə?

İstifadə edildiyi ilk gündən dağıdıcı və məhvəddici gücə malik olan nüvə silahı 21-ci əsrin ən böyük

təhlükəsi kimi dəyərləndirilir. Belə ki, insanlara və təbiətə ziyan verən bu silah bütün dünya üçün “qorxulu kabusdur”. Tarixə nəzər yetirdikdə

görürük ki, nüvə silahından istifadənin qarşısının alınmasına yönələn bir sıra addımlar atılıb. Amma təəsüf ki, hələ də “nüvə təhdidi” öz

aktuallığını qoruyur.

Hazırda Yer kürəsində təxminən 15000-dən çox nüvə başlığı saxlanılır və ən çox silaha sahib ölkələr

Rusiya və ABŞ-dır. Bu silahların bir hissəsi aktiv döyüş vəziyyətində saxlanılır, digərləri isə ehtiyat arsenal kimi qorunur.

Nüvə silahlarının psixoloji və siyasi təsirləri

Nüvə silahlarının istifadəsi etik cəhətdən də ciddi suallar doğurur. Bu silahlar mülki əhaliyə qarşı kütləvi zərər vurduğu üçün onların istifadəsi beynəlxalq humanitar hüquqa zidd hesab olunur. Bəzi ekspertlər nüvə silahlarının mövcudluğunu belə insan hüquqlarına təhlükə kimi qiymətləndirirlər. Digər tərəfdən isə bəzi dövlətlər bu silahların mövcudluğunu müharibənin qarşısını alan bir amil - yəni “çəkindirici vasitə” kimi qəbul edir.

Bütün bunlara baxmayaraq, nüvə silahlarının təhlükəsi sadəcə onların istifadəsi deyil, həm də psixoloji və siyasi təsirlərdən gizlənilir. Onların mövcudluğu belə ölkələrarası münasibətləri gərginləşdirir, silahlanma yarışını təşviq edir və sabit beynəlxalq nizamın qurulmasını çətinləşdirir. Bu səbəbdən beynəlxalq ictimaiyyətin əsas məqsədlərin-

dən biri nüvə silahlarının təcridən ləğvi və dünyanın nüvəsiz gələcəyə doğru yönləndirilməsi olmalıdır.

Bəşəriyyəti məhv etməyə nail olan bu real təhlükə barədə söhbət açmağımızın məqsədi var. Belə ki, avqustun 29-u Nüvə sınaqları əleyhinə beynəlxalq fəaliyyət günü kimi qeyd olunur. Bu gün 2009-cu il dekabrın 2-də BMT Baş Məclisinin 64-cü sessiyasında təsis edilib. Təhlükəsiz dünya yaradılması üçün nüvə sınaqlarının dayandırılması məsələsində BMT-nin, dünya dövlətlərinin, hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatlarının səylərinin fəallaşdırılması zəruridir.

BMT-nin müvafiq qətnaməsinin preambulasında deyilir: “Nüvə sınaqlarının insanların həyatı və sağlamlığı üçün məhvəddici təsirlərinin qarşısını almaq üçün bu cür sınaqlara son qoyulmalıdır”.

Nüvə silahından istifadə olunarsa...

Nüvə silahı və nüvə hücumları ilə bağlı müxtəlif məlumat resurslarında olduğu maraqlı və insani qorxuya salan informasiyalar mövcuddur. Maraqlı məlumatlardan biri də odur ki, 1983-cü ildə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) tövsiyələrinə görə, hər bir həkim nüvə silahı təbiiqindən sonra insanlara yardım və müalicənin prinsiplərini bilməlidir. ÜST nüvə silahlarının fəsadlarını insan orqanizmi üçün faciəvi və geri dönüşü olmayan məhv prosesi kimi qiymətləndirir. Bu elə bir müharibədir ki, heç bir dərman, sarğı və əməliyyat, heç bir yüksək səviyyəli tibb onun yaralarını sağalda bilməz...

Əgər nüvə hücumu olarsa, həkim-

lər zərərçəkənlərə heç bir kömək edə bilməyəcək. Müasir tibb hər nə qədər inkişaf etsə də, nüvə partlayışının fəsadları qarşısında çox acizdir. Bir anlıq təsəvvür edək ki, nüvə silahı atılan region və radiusda şəhərlərdə xəstəxanalar, bütün həkimlər, tibb işçiləri də olacaq. Regiona nüvə silahının atılması həm də orda olan bütün həkim, tibb işçisinin məhvi deməkdir.

Ümid edək ki, bəşər tarixində heç vaxt nüvə silahından istifadəyə ehtiyac olmayacaq və bütün dünya xalqlarının amalı, məramı bir olacaq. O amal və məram ki, bəşəriyyətin xoşbəxtlik və rifah içində yaşamağına zəmin verəcək...

İlk atom bombası

İlk atom bombası İkinci Dünya müharibəsinin sonunda ABŞ-da hazırlanıb. Atom bombası havada partladıla bilər. 1945-ci ilin iyulunda ABŞ atom bombasını sınaqdan keçirdikdən sonra avqustun 6-da Yaponiyanın Xirosima avqustun 9-da isə Naqasaki şəhərlərinə partlayış gücü 20 min ton trotil partlayışına ekvivalent olan 2 bomba atmışdı. Xirosimada 200 minə yaxın adam ölüb, sonralar isə şüa xəstəliyindən və yaralanmadan daha 35 min adam həyatını itirib.

Nüvə silahından istifadənin beynəlxalq hüquqda çox ciddi tənzimlənməsi var və bu silahın istifadəsi spesifik və məhdudlaşdırılmış vəziyyətlərdə nəzərdə tutulur. Ümumilikdə, nüvə silahlarının istifadəsi bir neçə əsas qaydaya, beynəlxalq müqavilələrə və strateji nəzəriyyələrə əsaslanır. Bu mövzuda bəzi mühüm məqamlar var: “Nüvə Silahlarının Yayılması Müqaviləsi” (NPT). 1968-ci ildə qəbul edilmiş bu müqavilə, nüvə silahlarının yayılması-

9 ölkədə nüvə silahı var

Bu gün nüvə silahına malik 9 dövlətin adını çəkmək olar ki, onlardan 5-i rəsmi, 4-ü isə qeyri-rəsmi nüvə dövlətləri hesab olunur. Rəsmi nüvə dövlətləri: ABŞ, Rusiya, Böyük Britaniya,

Beynəlxalq hüquq nə deyir?

nın qarşısını almağa yönəlmiş əsas beynəlxalq sənəddir. Müqaviləyə əsasən, nüvə silahlarına sahib olan dövlətlər öz arsenalını təcridən azaltmalı və nüvə silahlarının yayılmasını üçün səylərini artırmalıdır. Həmçinin, bu müqavilə silah-

Fransa və Çindir. Qeyri-rəsmi nüvə dövlətləri: Hindistan, Pakistan, İsrail və Şimali Koreyadır. BMT-nin təşəbbüsü ilə 12 iyun 1968-ci ildə imzalanan “Nüvə silahının yayılmaması barədə müqavilə”yə əsasən, 1967-ci il yanvarın 1-nə qədər nüvə sınaqları keçirən ölkələr nüvə dövlətləri hesab olunurlar.

Ən böyük problem isə bu silahların miqdarının düzgün açıqlanmamasıdır. Məsələn, mənbələrin birində hazırda Rusiyanın 6500, ABŞ-ın isə 3 mindən çox nüvə başlığı raketinin mövcud olduğu qeyd edilir. Stokholm Beynəlxalq Sülh İnstitutu (SIPRI) və Amerika Elm Adamları Federasiyasının (FAS) 2019-cu ildə birgə apardığı araşdırmalara görə də dünyada 9 ölkədə nüvə silahı var.

ların istifadəsinin yalnız özünümüdafiə məqsədilə və beynəlxalq hüquq çərçivəsində icazə verildiyi halda mümkün olduğunu bildirir.

Beynəlxalq hüquq nüvə silahlarını istifadə etməyə çalışan və ya nüvə silahlarını yaymağa cəhd edən ölkələrə qarşı iqtisadi və siyasi sanksiyalar tətbiq edir. BMT Təhlükəsizlik Şurası bu məsələdə mühüm rol oynayır və bəzi ölkələrin nüvə silahlarını inkişaf etdirməsi və istifadə etmək istəyi ciddi beynəlxalq reaksiyalarla nəticələnir.

mək və silahların yayılmasının qarşısını almaq üçün beynəlxalq səylərə əsaslanır. Bu silahlar heç vaxt müharibənin bir vasitəsi olaraq qəbul edilə bilməz. Çünki onların nəticələri bütün bəşəriyyətin gələcəyini təhlükəyə atır...

Yeganə BAYRAMOVA

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqlış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli Hacıbəyov - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 4822
Sifariş: 1782
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova